

Advies

(A)1816

28 september 2018

Advies over een ontwerp van koninklijk besluit houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe en tot vervanging van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe

Artikel 11 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt

Niet-vertrouwelijk

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	3
2.	WETTELIJK KADER.....	4
2.1.	Technisch reglement en advies van de CREG.....	4
2.2.	Goedkeuring door de koning van eisen voor algemene toepassing bedoeld in de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC en van de maximumcapaciteitsdrempelwaarden bedoeld in de Europese netcode RfG.....	5
3.	OPMERKINGEN BIJ HET ONTWERP VAN NIEUW FEDERAAL TECHNISCH REGLEMENT	8
3.1.	Algemeen.....	8
3.2.	Artikelsgewijze commentaar	9
4.	BESLUIT	35
	BIJLAGE	36

1. INLEIDING

De COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS (hierna: CREG) ontving op 1 augustus 2018 van de federale minister bevoegd voor energie het verzoek om advies uit te brengen over een ontwerp van koninklijk besluit houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe, ter vervanging van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe.

Volgens deze brief dd. 31 juli 2018 beoogt dit ontwerp "à accompagner l'entrée en application des codes de réseau européens en matière d'électricité. Il est le résultat d'un remaniement par la DG Energie de la proposition d'Elia, reçue le 17 mai 2018, à laquelle vos collaborateurs ont été associés : en effet, le Règlement 2016/631 entre en application le 27 avril 2019, et il est impératif que le nouveau Règlement technique entre en vigueur à tout le moins concomitamment. Ceci implique que les parties prenantes adhèrent à un calendrier d'exécution strict. Ce calendrier resserré explique pourquoi le projet n'est soumis pour avis que dans sa version française ; la préparation de la version néerlandaise est en cours et vous sera transmise dès qu'elle sera prête. Je regrette cet état de fait et sollicite à cet égard votre compréhension".

De minister bevoegd voor energie vraagt de CREG om haar advies te verlenen tegen 28 september 2018 in plaats van binnen de termijn van veertig dagen bedoeld in artikel 23, §2, vierde lid, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna: de elektriciteitswet).

Het ontwerp van koninklijk besluit in het Frans is als bijlage bij deze brief gevoegd.

In dit advies wordt het ontwerp van koninklijk besluit houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe waarover het advies van de CREG wordt gevraagd verder aangeduid als "het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement".

Het directiecomité van de CREG heeft dit advies goedgekeurd tijdens haar vergadering van 28 september 2018.

2. WETTELIJK KADER

2.1. TECHNISCH REGLEMENT EN ADVIES VAN DE CREG

1. Met toepassing van artikel 11 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna: de elektriciteitswet) stelt de Koning een technisch reglement op voor het beheer van het transmissienet en de toegang ertoe na advies van de CREG en overleg met de netbeheerder. Met toepassing van artikel 11, tweede lid, van de elektriciteitswet bepaalt het technisch reglement inzonderheid:

1° de technische minimumeisen voor de aansluiting op het transmissienet van productie-installaties, distributienetten, uitrusting van direct aangesloten afnemers, koppellijnencircuits en directe lijnen, de aansluitingstermijnen evenals de technische modaliteiten die de netbeheerder toelaten toegang te hebben tot de installaties van de gebruikers en maatregelen te nemen of te laten nemen met betrekking hiertoe indien de veiligheid of de technische betrouwbaarheid van het net dit vereist; alsook de termijnen voor aansluiting;

2° de operationele regels waaraan de netbeheerder onderworpen is bij zijn technisch beheer van de elektriciteitsstromen en bij de maatregelen die hij dient te treffen om het hoofd te bieden aan problemen van overbelasting, technische mankementen en defecten van productie-eenheden;

3° in voorkomend geval, de prioriteit die in de mate van het mogelijke, rekening houdend met de noodzakelijke continuïteit van de voorziening, moet worden gegeven aan de productie-installaties die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen, of aan eenheden van warmtekrachtkoppeling;

4° de ondersteunende diensten die de netbeheerder moet inrichten;

5° de gegevens die de netgebruikers aan de netbeheerder, de gegevens van het ontwikkelingsplan inbegrepen moeten verstrekken;

6° de informatie die door de netbeheerder moet worden verstrekt aan de beheerders van andere elektriciteitsnetten waaraan het transmissienet is gekoppeld, teneinde een veilige en efficiënte exploitatie, een gecoördineerde ontwikkeling en de interoperabiliteit van het koppelnet te waarborgen;

7° de bepalingen op het gebied van informatie of van voorafgaande goedkeuring door de commissie van operationele regels, algemene voorwaarden, type-overeenkomsten, formulieren of procedures toepasbaar op de netbeheerder en, in voorkomend geval, op de gebruikers.

Overeenkomstig het technisch reglement, verduidelijken de contracten van de netbeheerder met betrekking tot de toegang tot het net de toepassingsmodaliteiten hiervan voor de gebruikers van het net, de distributeurs of de tussenpersonen op een niet discriminatoire manier.

2. De Algemene Directie Energie heeft Elia System Operator NV (hierna: Elia) gevraagd om een ontwerp van nieuw federaal technisch reglement voor te bereiden, waarover Elia een openbare raadpleging heeft gehouden van 15 maart 2018 tot 16 april 2018. Elia heeft haar ontwerp van nieuw federaal technisch reglement aan de Algemene Directie Energie bezorgd op 17 mei 2018.

3. Artikel 23, §2, vierde lid, van de elektriciteitswet bepaalt dat het directiecomité zijn adviezen overhandigt aan de minister binnen veertig kalenderdagen na ontvangst van het verzoek, behalve wanneer de minister een langere termijn bepaalt. In voorliggend geval wordt de CREG gevraagd haar advies te geven tegen 28 september 2018. Huidig advies wordt gegeven op basis van de Franstalige versie van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement die door de minister voor advies werd overgemaakt per brief van 31 juli 2018.

2.2. GOEDKEURING DOOR DE KONING VAN EISEN VOOR ALGEMENE TOEPASSING BEDOELD IN DE EUROPESE NETCODES RfG, DCC EN HVDC EN VAN DE MAXIMUMCAPACITEITSDREMPELWAARDEN BEDOELD IN DE EUROPESE NETCODE RfG

4. De Europese commissie stelde acht verordeningen vast betreffende de organisatie van de elektriciteitssector in de periode tussen 24 juli 2015 en 24 november 2017. Het betreft meer bepaald de volgende verordeningen (hierna gezamenlijk aangeduid als “de Europese netcodes en richtsnoeren”):

A
a
n
s
l
u
i
t
i
n
g

- “Verordening RfG”: de verordening (EU) 2016/631 van de Commissie van 14 april 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting van elektriciteitsproducenten op het net (ook reeds aangeduid als: de Europese netcode RfG);
- “Verordening DCC”: de verordening (EU) 2016/1388 van de Commissie van 17 augustus 2016 tot vaststelling van een netcode voor aansluiting van verbruikers (ook reeds aangeduid als: de Europese netcode DCC);
- “Verordening HVDC”: de verordening (EU) 2016/1447 van de Commissie 26 augustus 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting op het net van hoogspanningsgelijkstroomsystemen en op gelijkstroom aangesloten power park modules (ook reeds aangeduid als: de Europese netcode HVDC);

M
a
r
k
t

- “Verordening CACM”: de verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer (hierna: het Europese richtsnoer CACM);
- “Verordening FCA”: de Verordening (EU) 2016/1719 van de Commissie van 26 september 2016 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing op de langere termijn (hierna: het Europese richtsnoer FCA);
- “Verordening Balancing”: de Verordening (EU) 2017/2195 van de Commissie van 23 november 2017 tot vaststelling van richtsnoeren voor elektriciteitsbalancing (hierna: het Europese richtsnoer EBGL);

O
p
e
r
a
t
i
o
n
e
l

- “Verordening Systeembeheer”: de Verordening (EU) 2017/1485 van de Commissie van 2 augustus 2017 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende het beheer van elektriciteitstransmissiesystemen (hierna: het Europese richtsnoer SOGL);
- “Verordening E&R”: de Verordening (EU) 2017/2196 van de Commissie van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet (hierna: de Europese netcode E&R);

5. Het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement bevat, behalve de aanpassing van de bestaande bepalingen van het federaal technisch reglement in het licht van de rechtstreeks toepasselijke Europese netcodes en richtsnoeren betreffende aansluiting, marktbeheer en operationeel beheer (zie paragraaf 4 voor de precieze referenties) en de evoluties sindsdien op het terrein, ook het voorstel van Elia tot goedkeuring van:

- de eisen voor algemene toepassing bedoeld in artikel 7 van de Europese netcode RfG, artikel 6 van de Europese netcode DCC en artikel 5 van de Europese netcode HVDC.

Met toepassing van artikel 7(1) van de Europese netcode RfG moeten de eisen voor algemene toepassing die krachtens deze verordening door de relevante systeembeheerders of TSB's moeten worden vastgesteld, ter goedkeuring worden voorgelegd aan de door de lidstaten aangewezen entiteit en worden gepubliceerd. De aangewezen entiteit is de regulerende instantie tenzij anderszins beslist door de lidstaat.

Artikel 7(4) van de Europese netcode RfG bepaalt dat de relevante systeembeheerder of TSB binnen een termijn van twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening een voorstel voor eisen voor algemene toepassing, of voor de methodologie die ter berekening of vaststelling van deze eisen wordt gebruikt, ter goedkeuring dient in te dienen door de bevoegde entiteit. Ingevolge artikel 7(6) van de Europese netcode RfG nemen de bevoegde entiteiten besluiten inzake voorstellen voor eisen of methodologieën binnen een termijn van zes maanden volgend op de ontvangst van die voorstellen.

Hetzelfde geldt naar analogie met toepassing van de artikelen 6 van de verordening DCC en artikel 5 van de verordening HVDC.

- maximumcapaciteitsdrempelwaarden voor types B, C en D elektriciteitsproductie-eenheden bedoeld in artikel 5(3) van de Europese netcode RfG.

Met toepassing van artikel 5(3) van de Europese netcode RfG dienen de voorstellen voor maximumcapaciteitsdrempelwaarden voor elektriciteitsproductie-eenheden van de types B, C en D ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de relevante regulerende instantie of, indien van toepassing, de lidstaat. Bij de uitwerking van de desbetreffende voorstellen werkt de relevante TSB samen met naburige TSB's en DSB's en voert hij een openbare raadpleging uit overeenkomstig artikel 10. Een voorstel van de relevante TSB om de drempelwaarden te wijzigen, kan niet eerder dan drie jaar na het vorige voorstel worden ingediend.

Met toepassing van artikel 11, tweede lid, 1°, van de elektriciteitswet is de Koning momenteel de bevoegde instantie wat betreft de vaststelling van de technische minimumeisen voor de aansluiting van installaties op het transmissienet. De eisen voor algemene toepassing bedoeld in de Europese netcode RfG, de Europese netcode DCC en de Europese netcode HVDC vormen inderdaad technische eisen voor de aansluiting van installaties op het net. De maximumcapaciteitsdrempelwaarden voor types B, C en D elektriciteitsproductie-eenheden, die de aard van de toepasselijke technische aansluitingseisen definiëren, zijn daarmee intrinsiek verbonden. De CREG neemt nota van het uitgangspunt van Elia en de Algemene Directie Energie dat de goedkeuring van deze technische elementen niet aan de CREG toekomt, maar is voorstander om de bevoegdheid voor de Koning terzake meer uitdrukkelijk op te nemen bij de eerstvolgende wijziging van de elektriciteitswet.

In de gevallen bedoeld in artikel 7(5) van de Europese netcode RfG is evenwel in ieder geval de regulator bevoegd: *“In de gevallen waarin overeenkomstig deze verordening overeenstemming moet worden bereikt tussen de relevante systeembeheerder, de relevante TSB, de eigenaar van de elektriciteitsproductie-installatie en/of de distributiesysteembeheerder, streven deze partijen ernaar een dergelijke overeenstemming te bereiken binnen een termijn van zes maanden nadat één van de partijen een eerste voorstel heeft voorgelegd aan de overige partijen. Wanneer binnen deze termijn geen overeenstemming is bereikt, kan elke partij de relevante regulerende instantie verzoeken om binnen een tijdsbestek van zes maanden een besluit vast te stellen.”* Zie ook de analoge artikelen 6(5) van de Europese netcode DCC en 5(5) van de Europese netcode HVDC.

6. Met toepassing van artikel 7(3) van de Europese netcode RfG zorgen de lidstaten, bevoegde entiteiten en systeembeheerders ervoor dat zij bij de uitvoering van de verordening en dus ook bij het vaststellen van de algemene eisen voor aansluiting:

- a) de beginselen van evenredigheid en niet-discriminatie toepassen;
- b) de transparantie waarborgen;
- c) het beginsel toepassen van optimalisering wat betreft de hoogste totale efficiëntie en laagste totale kosten voor alle betrokken partijen;
- d) de aan de relevante TSB toegewezen verantwoordelijkheid respecteren om de systeemveiligheid te waarborgen, inclusief als vereist bij de nationale wetgeving;
- e) de relevante DSB's raadplegen en rekening houden met de potentiële effecten op hun systemen;
- f) rekening houden met de overeengekomen Europese normen en technische specificaties.

Artikel 6(3) van de Europese netcode DCC en artikel 5(3) van de Europese netcode HVDC bevatten analoge bepalingen.

3. OPMERKINGEN BIJ HET ONTWERP VAN NIEUW FEDERAAL TECHNISCH REGLEMENT

3.1. ALGEMEEN

7. Bepalingen uit de Europese netcodes en richtsnoeren of de elektriciteitswet mogen niet worden herhaald of geparafraseerd in het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement. De Europese netcodes en richtsnoeren zijn immers rechtstreeks toepasselijk in de nationale rechtsorde en staan hoger in de hiërarchie der normen dan een koninklijk besluit. De Raad van state merkt in haar Beginselen van de Wetgevingstechniek¹ (p. 14, §80) op dat bepalingen waarin de tekst van een hogere regeling wordt overgenomen (door herhalingen of parafraseringen) drie tekortkomingen vertonen:

- a) ze wekken de indruk dat de steller ervan bevoegd is om de hogere regeling uit te vaardigen of te wijzigen, hoewel hij dat niet is;
- b) ze kunnen vernietigd worden op grond van de onbevoegdheid van de steller ervan;
- c) als de hogere regeling wordt gewijzigd maar niet de bepaling waarin de inhoud ervan is, dreigt tussen beide bepalingen een contradictie te ontstaan die de lezer zelf zal moeten oplossen door de hogere regeling te laten primeren boven de bepaling van langere rang die daarmee strijdig is en die moet worden geacht stilzwijgend te zijn opgeheven.

Eén van de aanbevelingen die de Raad van State formuleert is daarom om geen bepalingen van een Europese verordening over te nemen in een tekst van intern recht. Zo kan het federaal technisch reglement, dat een reglementair besluit is, er ook niet toe strekken een vademecum of samenvatting te vormen voor marktspelers van de rechten en verplichtingen die ze onder de Europese verordeningen en/of andere wetgeving hebben. Het kan weliswaar nuttig zijn dat Elia niet-bindende toelichtingsdocumenten ter beschikking stelt van marktspelers om hen wegwijs te maken in de vele wetgeving, maar deze kunnen nooit voorrang hebben op de wet.

Bovendien mag de Koning in het technisch reglement geen elementen vastleggen waarvan de goedkeuringsbevoegdheid door de Europese netcodes en richtsnoeren wordt toebedeeld aan de regulator.

Het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement dat thans voor advies aan de CREG wordt voorgelegd en dat voorafgegaan werd door informele samenwerking tussen de diensten van de CREG en de Algemene Directie Energie, onderging substantiële verbeteringen vanuit dit oogpunt ten opzichte van de versie die door Elia aan de Algemene Directie Energie werd bezorgd op 17 mei 2018.

Zo bijvoorbeeld werden de bepalingen betreffende de substantiële modernisering van installaties, geregeld door de artikelen 4 van de Europese netcodes aansluiting, alsmede inzake noodtoestanden, geregeld door het Europese richtsnoer SOGL en de Europese netcode E&R, grondig geëvalueerd en herzien.

Niettemin blijven nog een aantal probleempunten bestaan en deze probleempunten zullen worden benoemd in deel 3.2 van dit advies. In het bijzonder wat betreft de titel "*Equilibre*".

---

¹ http://www.raadvst-consetat.be/?page=technique_legislative&lang=nl

8. Het advies van de CREG wordt gevraagd op grond van de Franstalige versie van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement. De CREG vraagt dat de nodige aandacht wordt besteed aan de redactie van de Nederlandstalige versie, zodat twee volwaardige en met elkaar perfect in overeenstemming zijnde taalversies bestaan van het nieuw federaal technisch reglement, dit om interpretatieproblemen te vermijden en aldus de rechtszekerheid te bevorderen.

9. In het algemeen wenst de CREG ook op te merken dat de verwijzingen in artikelen naar andere artikelen van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement, gelet op de doorgevoerde henummering van artikelen, grondig moeten worden nagezien op juistheid (bv. de verwijzing naar artikel 9 in artikel 38, §1 is niet langer *up-to-date*).

10. Febeg is vragende partij om in het nieuw federaal technisch reglement een zogenaamde “dropprocedure” van de op het transmissienet aangesloten eindafnemer op te nemen, naar analogie met de dropprocedure die bestaat in de aardgassector (de artikelen 102 tot 105 van het koninklijk besluit van 23 december 2010 betreffende de gedragscode inzake de toegang tot het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie en tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 juni 2001 betreffende de algemene voorwaarden voor de levering van aardgas en de toekenningvoorwaarden van de leveringsvergunningen voor aardgas).

De CREG kan zich vinden in de vraag om naar analogie met de aardgassector een dropprocedure te voorzien in het nieuwe federaal technisch reglement. Deze procedure, die eenzijdig kan worden ingezet, dient evenwel aangepast te worden aan de eigenheden van de elektriciteitssector om bijvoorbeeld rekening te houden met de onderscheiden rollen die de toegangshouder en de balanceringsverantwoordelijke toebedeeld krijgen. Bovendien dient in het kader van deze oefening nagedacht te worden of deze procedure eveneens meer rechtszekerheid kan brengen voor alle stakeholders in geval van het faillissement van een leverancier op het transmissienet.

Indien de Algemene Directie Energie dat wenst, zal de CREG haar medewerking verlenen aan de redactie van een dergelijke procedure in dialoog met de stakeholders.

3.2. ARTIKELSGEWIJZE COMMENTAAR

« Titre I. – Généralités »

Artikel 1

11. Artikel 1, §1, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement dat Elia aan de Algemene Directie Energie bezorgde op 17 mei 2018, werd geherformuleerd. Thans wordt bepaald dat de definities vervat in artikel 2 van de elektriciteitswet en in de Europese netcodes en richtsnoeren zoals gedefinieerd in §2 van toepassing zijn op het huidige besluit.

Eenzijds lijkt hierin een zekere contradictie vervat te liggen, nl. in zoverre bepaald wordt dat bepaalde definities uit andere wetgeving van toepassing zijn, terwijl deze begrippen dan toch opnieuw gedefinieerd worden in het nieuw federaal technisch reglement. Anderzijds sluit een dergelijke bepaling de toepassing van andere definities vervat in de elektriciteitswet en de Europese netcodes en richtsnoeren uit. De CREG vraagt zich af of dit werkelijk bedoeld is en adviseert om artikel 1, §1, te herevalueren en desgevallend te herzien.

12. De lijst van definities in artikel 1, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement onderging belangrijke verbeteringen ten opzichte van de versie van Elia van 17 mei 2018. Zo werd de definitie van “flexibele toegang” vereenvoudigd door het regime zelf uit te werken verderop in artikel 169bis van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement. Deze definitie is dan strikt genomen

zelfs overbodig indien telkens wanneer sprake is in het federaal technisch reglement van flexibele toegang daaraan toegevoegd wordt “*visé à l’article 169bis*”. De definities van “*gestionnaire de réseau compétent*” en “*gestionnaire de réseau de transport compétent*” sluiten aan bij de begrippen gedefinieerd in de Europese netcodes aansluiting. Wel zal de gedefinieerde term “*gestionnaire du réseau de transport*” consequent moeten worden gehanteerd; soms is sprake van “*gestionnaire du réseau*” en ontbreekt “*de transport*” (zie bv. artikelen 4, 11, §4, 14, 15, 16, 18, ...) of van “*gestionnaire de réseau de transport*” (eigen nadruk - zie bv. artikelen 257, 258 en 259, §1).

13. Een aantal definities roepen nog vragen op.

14. Het begrip “*état de chargement*” en de definitie ervan in artikel 1, §2, 18°, zijn niet duidelijk. Bovendien wordt het begrip maar eenmaal gebruikt in artikel 98. Hiermee wordt het ladingsniveau van een opslageenheid bedoeld. Beter zou zijn om de term “*niveau de charge*” te gebruiken en te definiëren als “de hoeveelheid opgeslagen energie in verhouding tot de maximale opslagcapaciteit van een opslaginstallatie, uitgedrukt in procent”.

15. Artikel 1, §2, 36°, definieert “*pertes actives*” of “*pertes de puissance active*”. Het gebruik van twee verschillende termen voor hetzelfde begrip is onnodig. Bovendien wordt de term “*pertes de puissance active*” enkel maar in de artikelen 206 en 207 gebruikt en in artikel 206 dan nog in combinatie met de term “*pertes actives*”. Het is aangewezen om enkel de term “*pertes actives*” in het nieuwe federaal technisch reglement te gebruiken.

16. De definitie van “*point d’accès*” of “*point d’accès au réseau de transport*” die opgenomen is in artikel 1, §2, 38°, van de versie van Elia van 17 mei 2018 wordt niet overgenomen in het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement. De CREG vraagt zich af of dit niet op een vergissing berust. Deze term wordt veel gebruikt in het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement en wordt niet gedefinieerd in de Europese netcodes en richtsnoeren.

17. De term “*responsable d’équilibre*” of “BRP” wordt gedefinieerd in artikel 2(7) van het Europese richtsnoer EBGL. Er wordt echter, noch in de definitie van de term “*responsable d’équilibre*” in het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement (artikel 1, §2, 61°) noch in de relevante hoofdstukken, verwezen naar de definitie van de term “*responsable d’équilibre*” in het Europese richtsnoer EBGL. De CREG is van mening dat het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement moet worden aangepast om ervoor te zorgen dat de Europeesrechtelijke definitie van “*responsable d’équilibre*” in artikel 2(7) van het Europese richtsnoer EBGL van toepassing is op het nieuwe federaal technisch reglement.

18. De term “*fournisseur de services d’équilibrage*” of “BSP” wordt niet gedefinieerd in het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement. De term wordt wel gedefinieerd in artikel 2(6) van het Europese richtsnoer EBGL. Om twijfel te vermijden over de inhoud van dit begrip raadt de CREG aan om de term in de lijst van definities op te nemen en te verwijzen naar artikel 2(6) van het Europese richtsnoer EBGL. De CREG is van mening dat het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement moet worden aangepast om ervoor te zorgen dat de Europeesrechtelijke definitie van “*fournisseur de services d’équilibrage*” in artikel 2(6) van het Europese richtsnoer EBGL van toepassing is op het nieuwe federaal technisch reglement.

19. De definitie van het begrip “*réseau de transport*” (ongenummerd volgend op artikel 1, §2, 56°) roept vragen op omdat de Koning de draagwijdte van zijn bevoegdheid met toepassing van artikel 11 van de elektriciteitswet om een technisch reglement vast te stellen voor het beheer van het transmissienet en de toegang ertoe niet mag veranderen door het begrip transmissienet, gedefinieerd in artikel 2, 7°, van de elektriciteitswet, zelf een nieuwe definitie te geven. Overigens valt niet in te zien wat de woorden “*les ouvrages de raccordement en mer au sens de l’article 2.2.58 RfG*” toevoegen ten opzichte van de definitie van het begrip “transmissienet” in artikel 2, 7°, van de elektriciteitswet, aangezien artikel 2, 7°, van de elektriciteitswet ook reeds tot het transmissienet rekent “de installaties

die dienen voor de transmissie van elektriciteit uitgewisseld op het net dat gelegen is in de zeegebieden waarover België zijn jurisdictie kan uitoefenen". De CREG adviseert om het begrip "transmissienet" in artikel 2, 7°, van de elektriciteitswet onveranderd van toepassing te laten op het nieuw federaal technisch reglement.

20. In de definitie van het begrip "*utilisateur du/d'un CDS*" in artikel 1, §2, 68°, dienen de woorden "*du réseau fermé industriel ou du réseau*" te worden vervangen door "*du/d'un CDS*" of minstens aangevuld te worden als volgt "*du réseau fermé industriel ou du réseau fermé de distribution*".

21. Wat betreft de definitie van het begrip "*zone de réglage*" in artikel 1, §2, 71°, past het volgens de CREG vooreerst niet om mogelijk evolutieve zaken op te nemen in een definitie. Bovendien moet de bepaling van de LFC blokken bijvoorbeeld gebeuren op voorstel van de transmissiesysteembeheerders van een synchrone zone en door de betrokken regulatoren worden goedgekeurd (artikelen 6(3)(g) en 141(2) van het Europese richtsnoer SOGL); het is niet aan de Koning om dit te definiëren. Volgens de CREG dienen de volgende zinnen daarom te worden weggelaten uit de definitie: "*; sous réserve d'évolutions futures, notamment dans l'organisation du marché de l'électricité, la zone de réglage correspond au bloc de réglage fréquence-puissance (bloc RFP) et à la zone de réglage fréquence-puissance (zone RFP) visés à la ligne directrice européenne SOGL, à la zone de réglage de déséquilibre et la zone de programmation visées à la ligne directrice européenne EBGL. La notion de zone de réglage est utilisée par défaut, à moins que les autres notions susmentionnées auxquelles elle correspond ne soient utilisées dans des dispositions plus spécifiques du présent arrêté*".

22. Geregeld worden in het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement de begrippen "*gestionnaires de réseau de transport local*" en "*gestionnaires d'un réseau publique de distribution*" naast elkaar gebruikt, terwijl de eerste categorie behoort tot de tweede categorie (cf. artikel 1, §2, 60°, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement). Dit is verwarrend. De tekst kan worden vereenvoudigd en verduidelijkt door enkel te spreken over de "*gestionnaires d'un réseau publique de distribution*" wanneer alle publieke distributienetbeheerders, met inbegrip van de beheerders van een lokaal transmissienet worden bedoeld. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld terug te vinden in de formulering van titel VIII.

23. Het verdient aanbeveling om een passende definitie van de term "*phénomènes soudains*" te voorzien (herinvoeren) in het nieuwe federaal technisch reglement ten behoeve van het ministerieel besluit van 3 juni 2005 tot vaststelling van het afschakelplan van het transmissienet van elektriciteit, waarin voor wat betreft onder meer deze definitie wordt verwezen naar het technisch reglement en om te vermijden dat dit ministerieel besluit alleen om die reden moet worden aangepast.

24. De CREG stelt voor om het begrip "ondersteunende diensten" te definiëren in de lijst van definities en deze materie niet enkel te behandelen in artikel 224 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement. Deze definitie zou volgens de CREG als volgt moeten luiden, in lijn met de definitie van "ondersteunende dienst" in artikel 2.17 van de Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG: "*les services nécessaires à l'exploitation du réseau de transport, tels que définis dans le présent arrêté*", tenzij een dergelijke definitie al zou worden opgenomen in de elektriciteitswet. De CREG is van oordeel dat beschermings- en hersteldiensten beantwoorden aan deze definitie hoewel deze diensten niet worden toegepast tijdens de normale en alarm toestand van het transmissienet maar tijdens respectievelijk de noodtoestand en de hersteltoestand.

Artikel 3

25. De CREG acht het een goede zaak dat zij de bevoegdheid toebedeeld krijgt om de modelcontracten goed te keuren betreffende de opgesomde gereguleerde activiteiten van de

netbeheerder, zoals reeds het geval is in de aardgassector sedert het koninklijk besluit van 23 december 2010 dat de huidige versie van de gedragscode heeft vastgelegd. Dat de CREG daarbij over een redelijke termijn beschikt om te beslissen (in plaats van de huidige termijn van dertig kalenderdagen voor goedkeuring van de algemene voorwaarden van bepaalde contracten van de netbeheerder), wordt eveneens als positief ervaren aangezien de CREG op die manier rekening kan houden met de concrete omstandigheden van een dossier, waaronder bv. de termijnen voor beslissing over de vele voorstellen van modaliteiten en voorwaarden vervat in de Europese netcodes en richtsnoeren.

Weliswaar acht de CREG het vanuit *governance*-oogpunt correcter om de bevoegdheden voor de CREG te definiëren in de elektriciteitswet, eerder dan in een koninklijk besluit. Dit is des te meer het geval wanneer de gereguleerde onderneming een belangrijke rol speelt bij de totstandkoming van het reglementair besluit zoals in voorliggend geval.

Punten d) en e) van artikel 3 verwijzen respectievelijk naar het "*contrat de fourniture de services d'équilibrage*" en het "*contrat de fourniture de services auxiliaires, autre que les services d'équilibrage*". Daardoor heeft men de indruk dat er maar één modelcontract opgesteld wordt voor alle balanceringsdiensten en ook maar één modelcontract voor alle ondersteunende diensten die niet onder balancering vallen, wat wellicht niet wenselijk is. De formulering van dit artikel zou het opstellen van onderscheiden modelcontracten voor elke ondersteunende dienst moeten toelaten, als dit nuttig of nodig moest blijken.

Artikel 4

26. Artikel 4 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement bevat bepalingen in verband met het uitwisselen van informatie. De CREG veronderstelt dat in de eerste zin met de woorden "*en l'absence d'une disposition expresse en la matière dans le présent arrêté et/ou la législation applicable*" eenvoudigweg wordt bedoeld "*en l'absence de délai légal*". In voorkomend geval wordt dit best ook zo eenvoudig en duidelijk gesteld. De tweede zin gaat volgens de CREG voorbij aan het feit dat de wijze van overmaken van informatie in uitvoering van het Europese richtsnoer SOGL moet worden vastgesteld en goedgekeurd door de regulator overeenkomstig de daarin voorziene bepalingen (zie bv. artikelen 6(2)(a), 6(4)(b), 6(5) en 40 van het Europese richtsnoer SOGL en artikel 3, §1, j), van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement). Om die reden kunnen de woorden "*A défaut de modalités définies dans la législation applicable et/ou le présent arrêté*" nuttig worden aangevuld met de woorden in het vet: "*A défaut de modalités définies dans **ou en vertu de la législation applicable et/ou dans le présent arrêté***". Bovendien valt niet in te zien waarom voor de komma uitsluitend sprake is van "*modalités*" en na de komma van "*règles, exigences, modalités et principes*". Deze bepaling verdient te worden geherevalueerd en herzien.

Artikel 6

27. Het huidige federaal technisch reglement, vastgesteld bij koninklijk besluit van 19 december 2002, bevat reeds een artikel dat uitzonderingen voorziet op de vertrouwelijkheidsplicht van de transmissienetbeheerder (artikel 11). Echter, sindsdien werd de elektriciteitswet gewijzigd en werd daarin onder meer een artikel 9ter en artikel 9quater toegevoegd bij wet van 8 januari 2012 tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen. De vertrouwelijkheidsverplichting voor de transmissienetbeheerder wordt thans bepaald in artikel 9quater van de elektriciteitswet. Artikel 9ter, 2°, van de elektriciteitswet bepaalt dat de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, en na advies van de CREG en in samenspraak met de netbeheerder, de voorzorgsmaatregelen bepaalt die door de netbeheerder moeten worden

genomen ter bescherming van de vertrouwelijkheid van de commerciële gegevens en andere vertrouwelijke gegevens betreffende de netgebruikers. De vraag kan worden gesteld of de Koning met toepassing van artikel 11 van de elektriciteitswet bevoegd is om in het federaal technisch reglement uitzonderingen te voorzien op de vertrouwelijkheidsverplichting voor de transmissienetbeheerder vervat in artikel 9^{quater} van de elektriciteitswet. Indien artikel 6 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement wordt behouden onder de noemer “voorzorgsmaatregelen ter bescherming van de vertrouwelijkheid”, is hierover overleg in de Ministerraad nodig conform artikel 9ter van de elektriciteitswet.

Artikel 11

28. De CREG is verrast dat de kosten van de noodzakelijke werken om de veiligheid of de technische betrouwbaarheid van het transmissienet te waarborgen, in eerste instantie ten laste zijn van de transmissienetbeheerder. Het is aangewezen om deze kosten te laten dragen door de in gebreke gebleven partij.

Artikel 12 - 14

29. Hoofdstuk I.V. werd grondig herwerkt en ingekort, in het bijzonder om rekening te houden met het Europese richtsnoer SOGL en de Europese netcode E&R. In de titel en de bepalingen van dit hoofdstuk dient de term “*gestionnaire du réseau*” nog wel vervangen te worden door “*gestionnaire du réseau de transport*” aangezien dit hoofdstuk het transmissienet betreft.

30. De CREG stelt van dat de notie ‘*situation d’urgence*’ nog een aantal keer terugkeert in het ontwerp van nieuw technisch reglement (zie bijv. sectie I.V.4). De CREG is van mening dat enkel de notie ‘*état d’urgence*’ kan worden gehanteerd en dit conform met de aanwending en definiëring in met name het Europese richtsnoer SOGL en de Europese netcode E&R.

Artikelen 15 en 16

31. De artikelen 15 en 16 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement hebben betrekking op artikel 72(5) van het Europese richtsnoer CACM en artikel 56(5) van het Europese richtsnoer FCA.

Artikel 72(5) van het Europese richtsnoer CACM en artikel 56(5) van het Europese richtsnoer FCA bepalen beide het volgende:

“Wanneer een lidstaat dit zo heeft bepaald, evalueert de nationale regulerende instantie op verzoek van de betrokken TSB of een gebeurtenis als een overmachtssituatie kan worden gekwalificeerd.”

Uit deze artikelen blijkt duidelijk dat het om een mogelijkheid gaat voor de lidstaat, geen verplichting. De CREG is geen voorstander van een dergelijke bevoegdheid voor de CREG en adviseert om deze te schrappen. Dit is immers een bijzonder delicate aangelegenheid: uitmaken of een situatie al dan niet overmacht uitmaakt, kan belangrijke financiële gevolgen hebben voor de betrokken partijen. Dergelijke geschillen inzake aansprakelijkheid van partijen kunnen best aan de beoordeling van de bevoegde rechtbanken overgelaten worden.

Artikelen 18 tot 20

32. De artikelen in verband met de formaliteiten inzake kennisgevingen werden grondig herwerkt en op één plaats samengebracht (artikel 399 uit het ontwerp van Elia werd bijvoorbeeld naar hier overgebracht). Bovendien wordt een uitzondering gemaakt voor de kennisgevingen ter goedkeuring aan de CREG; deze moeten steeds per aangetekend schrijven of per drager met ontvangstbewijs gebeuren ter attentie van het directiecomité van de CREG.

33. De CREG is van mening dat artikel 18, §1, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement niettemin verdere verduidelijking vergt. De bewoordingen "*informations portant sur des échanges d'électricité et la conduite du réseau de transport*" zijn dermate algemeen dat betrokkenen niet met zekerheid kunnen uitmaken of de informatie moet worden bezorgd overeenkomstig de voorwaarden van artikel 2281 van het Burgerlijk Wetboek (artikel 17, §1), dan wel via elektronische weg (artikel 18, §1).

Artikel 23

34. Artikel 23, eerste lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement herhaalt de bevoegdheid voor de regulator om aanvragen tot afwijking van bepalingen van een aantal EU netcodes en richtsnoeren goed te keuren. Deze bevoegdheid vloeit reeds rechtstreeks voort uit deze EU netcodes en richtsnoeren; artikel 23, eerste lid, is vanuit dit oogpunt minstens overbodig of zelfs niet toegelaten (zie paragraaf 7 van dit advies).

Ten opzichte van de goedkeuringsprocedure voor afwijkingsverzoeken vervat in de betrokken EU netcodes en richtsnoeren, voegt artikel 23, tweede lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement weliswaar een nieuwe stap in de procedure toe, nl. de verplichte adviesvraag door de CREG aan de Algemene Directie Energie die over de mogelijkheid beschikt om een advies te geven binnen een termijn van drie maanden na ontvangst van een kopie van de afwijkingsaanvraag (verlengd met één maand indien bijkomende informatie wordt nagestuurd).

Deze stap in de procedure is niet voorzien door de betrokken Europese verordeningen en zal volgens de CREG de duidelijkheid van de procedure niet ten goede komen.

Artikel 23bis

35. Wanneer de netbeheerder een publieke raadpleging moet organiseren in uitvoering van de EU netcodes en richtsnoeren, voorziet het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement (artikel 23bis) de verplichting voor de netbeheerder om na afloop van de publieke raadpleging maar voorafgaand aan de kennisgeving aan de CREG ter goedkeuring, de raadplegingsdocumenten alsook het resultaat van de openbare raadpleging voor eventueel advies (binnen een termijn van één maand) over te maken aan de Algemene Directie Energie. De netbeheerder dient de ontwerp teksten dan te finaliseren met het oog op de kennisgeving ter goedkeuring ervan door de CREG.

Op een aantal plaatsen in de Europese netcodes en richtsnoeren wordt uitdrukkelijk voorzien dat de lidstaat een advies kan geven aan de regulator in het kader van de procedure tot goedkeuring door de regulator van voorstellen van de transmissiesysteembeheerder (bv. de artikelen 6(2) en 6(3) van het Europese richtsnoer SOGL en de artikelen 5(2) tot 5(4) van het Europese richtsnoer EBGL). Op andere plaatsen in de Europese netcodes en richtsnoeren wordt een dergelijke adviesbevoegdheid voor de lidstaat aan de regulator niet voorzien (artikel 6(4) van het Europese richtsnoer SOGL).

In elk geval dient de transmissiesysteembeheerder, wanneer hij een raadpleging uitvoert in uitvoering van de Europese netcodes en richtsnoeren, de stakeholders te raadplegen, met inbegrip van de bevoegde autoriteiten van de lidstaat (zie bv. artikel 11(1) van het Europese richtsnoer SOGL).

De bijkomende bepalingen voorzien in artikel 23bis van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement, zullen volgens de CREG de duidelijkheid van de goedkeuringsprocedures bepaald in de Europese netcodes en richtsnoeren niet ten goede komen. In bepaalde gevallen zal zodoende een publieke raadpleging moeten plaatsvinden door Elia, vervolgens een afzonderlijke raadpleging van de Algemene Directie Energie door Elia voorafgaand aan de indiening bij de CREG van het dossier ter goedkeuring en tenslotte nogmaals een raadpleging van de Algemene Directie Energie door de CREG in het kader van haar beslissing. De Algemene Directie Energie kan deelnemen aan de publieke raadpleging door Elia, waarvan zij op de hoogte zal zijn via een nieuwsbrief. In de gevallen voorzien in de Europese netcodes en richtsnoeren zal zij afzonderlijk geraadpleegd worden door de CREG.

Deze bijkomende stap in de procedure, met name een afzonderlijke verplichte adviesvraag door Elia aan de Algemene Directie Energie na afloop van de publieke raadpleging die Elia organiseert, zal een vertraging betekenen voor het goedkeuringsproces.

« Titre III. – Raccordement »

Artikel 36

36. De CREG vraagt zich af of titel III niet eenvoudigweg van toepassing moet zijn op alle aansluitingsinstallaties van een transmissienetgebruiker, wat artikel 36, §6, 1°, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement sterk zou vereenvoudigen. Wat betreft artikel 36, §6, 2°, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement, kan bovendien worden opgemerkt dat directe lijnen en de installaties die daarop zijn aangesloten nooit rechtstreeks zijn aangesloten op het transmissienet en derhalve volgens de CREG niet als aansluitingsinstallaties kunnen worden beschouwd.

37. In artikel 36, §7, eerste lid, is sprake van “*un utilisateur du réseau*”, terwijl artikel 36, §1, bepaalt dat titel III de technische aansluitingseisen bevat voor “*les utilisateurs du réseau de transport*” (eigen nadruk). Dit wordt dus best aangepast om coherentieredenen. Zie ook de commentaren in paragraaf 39 van dit advies.

38. Artikel 36, §7, tweede tot vijfde lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement maakt gebruik van de mogelijkheid geboden aan de lidstaat door de artikelen 4(2), derde lid, van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC om te voorzien dat de regulerende instantie in gespecificeerde omstandigheden kan bepalen of de elektriciteitsproductie-eenheid als een bestaande productie-eenheid dan wel als nieuwe productie-eenheid moet worden beschouwd.

Met toepassing van de artikelen 4(2), eerste lid, van de Europese netcodes RfG, DCC, HVDC wordt een elektriciteitsproductie-eenheid voor de toepassing van deze verordeningen als bestaand beschouwd wanneer:

- a) deze eenheid op de datum van inwerkingtreding van deze verordening reeds op het net is aangesloten, of
- b) de eigenaar van de elektriciteitsproductie-installatie een definitief en bindend contract heeft gesloten voor de aankoop van het belangrijkste onderdeel van de productie-installatie binnen een tijdsbestek van twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening. De eigenaar van de elektriciteitsproductie-installatie stelt de relevante systeembeheerder en de relevante TSB binnen een termijn van 30 maanden na de inwerkingtreding van deze verordening in kennis van het afsluiten van dit contract.

Het is niet duidelijk of de artikelen 4(2), derde lid, van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC bedoeld zijn om de toepassing van artikel 4(2), eerste lid, b), van deze netcodes in de tijd uit te breiden van een tijdsbestek van twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordeningen tot de inwerkingtreding van het nieuw federaal technisch reglement (dat de algemene technische aansluitingseisen zal bevatten in

uitvoering van de voormelde netcodes). Een gevolg hiervan is bijvoorbeeld dat elektriciteitsproductie-eenheden waarvoor een definitief en bindend contract is gesloten voor de aankoop van het belangrijkste onderdeel ervan na 17 mei 2018 (d.w.z. meer dan twee jaar na de inwerkingtreding van de Europese netcode RfG) doch vóór de inwerkingtreding van het nieuwe federaal technisch reglement, van zodra aannemelijk wordt gemaakt dat de installaties niet kunnen voldoen aan de technische eisen vervat in het nieuwe federaal technisch reglement, als “bestaand” zullen worden beschouwd en derhalve ook meteen ontheffing bekomen van de technische eisen vervat in de Europese netcode RfG zelf die gekend zijn sinds het bestaan ervan.

De CREG vraagt zich af of de in de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC voorziene procedures voor de beoordeling van afwijkingsverzoeken van bepalingen van deze netcodes, die de bevoegdheid geven aan de regulator om een afwijking toe te kennen voor één of meer eisen van de netcodes (zie bv. artikel 60(1) van het Europese richtsnoer RfG), hiervoor niet beter geschikt zijn.

Verder vermoedt de CREG dat indien het nieuwe federaal technisch reglement zoals voorzien in het voorjaar van 2019 in werking treedt, deze discussie in de praktijk van gering belang zal zijn voor grote projecten die een aanzienlijke voorbereidingsfase kennen.

Bovendien vermoedt de CREG dat voor grote projecten de eventuele verschillen in technische vereisten relatief gezien een geringe invloed hebben op de economische leefbaarheid van het project te meer daar het proces voor de totstandkoming ervan op transparante wijze gebeurt.

De CREG adviseert derhalve om artikel 36, §7, tweede tot vijfde lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement te schrappen.

Indien dergelijke gevallen zich in de praktijk toch mochten voordoen op het transmissienet lijkt het aangewezen om vooraf informeel overleg met de transmissienetbeheerder en de CREG te plegen teneinde de afwijkingsprocedure voor dergelijke gevallen zoveel mogelijk te faciliteren.

Artikel 43

39. In artikel 43 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement is sprake van “*utilisateurs du réseau*” terwijl in de artikelen 40 tot 42 van dezelfde afdeling sprake is van “*utilisateurs du réseau de transport*” en artikel 36, §1, bepaalt dat titel III de technische aansluitingseisen bevat voor transmissienetgebruikers. Verder is niet duidelijk waarom artikel 43 enkel van toepassing zou zijn op bestaande installaties in de zin van de EU netcodes aansluiting en niet op alle installaties, in het bijzonder gelet op artikel 37, §1, dat het toepassingsgebied van hoofdstuk III.1.2 bevat (“*Le présent Chapitre III.1.2. établit les exigences applicables à toute installation et tout raccordement au réseau de transport, que ceux-ci soient considérés comme existant ou nouveau en application des codes de réseau européens RfG, DCC et HVDC*”). De woorden “*visée à la présente sous-section*” bevatten een vergissing aangezien artikel 43 zich bevindt in een “*afdeling*”, niet in een “*onderafdeling*”. De CREG merkt hier dergelijke zaken op; mogelijks doen dergelijke inconsistenties zich ook voor in andere hoofdstukken en artikelen. Dergelijke zaken verdienen aanpassing.

Artikel 44

40. In artikel 44 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement wordt bepaald dat alle installaties van het punt van interface van de transmissienetgebruikers moeten voldoen aan bepaalde waarden opgenomen in tabellen in bijlage van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement. Het is niet duidelijk welke installaties hier juist worden bedoeld. Meer bepaald is onduidelijk of het hier gaat om alle installaties van de transmissienetgebruiker of enkel de installaties die rechtstreeks verbonden zijn met het punt van interface.

De CREG is van mening dat artikel 44 betrekking dient te hebben op de aansluitingsinstallaties en de installaties van de transmissienetgebruiker die op de spanning van het punt van interface worden uitgebaut. Het zijn vooral deze installaties die een negatieve impact kunnen hebben op de ontwikkeling van het transmissienet. De CREG adviseert derhalve om in artikel 44 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement de woorden “*au niveau de tension*” te voegen tussen de woorden “*pour toutes les installation*” en de woorden “*du point d’interface*”.

Artikelen 56-70

41. Artikel 56 bepaalt het toepassingsgebied van Hoofdstuk III.1.3. Echter, de woorden “*et des parcs non synchrones de stockage ..., considérés comme existants en application des codes de réseau européens RfG, DCC et HVDC*” gaan niet op voor parken voor niet-synchrone opslag aangezien deze installaties niet onder het toepassingsgebied vallen van deze netcodes. Artikel 56, §1, wordt volgens de CREG dan ook best als volgt vervangen: “*Le présent Chapitre III.1.3 détermine les exigences techniques applicables pour le raccordement au réseau de transport d’unités de production d’électricité et des parcs non synchrones de stockage visés à l’article 36, considérés comme existants conformément à l’article 36, §7*”.

42. Artikel 56 stelt dat hoofdstuk III.1.3. van toepassing is op elektriciteitsproductie-eenheden en parken voor non-synchrone opslag, terwijl de andere artikelen van dit hoofdstuk enkel gewag maken van elektriciteitsproductie-eenheden. Dit vergt volgens de CREG een aanpassing.

43. Artikel 56, §2, heeft volgens de bewoordingen ervan betrekking op het toepassingsgebied van het nieuw federaal technisch reglement (d.w.z. niet uitsluitend het toepassingsgebied van hoofdstuk III.1.3.) en de vraag rijst derhalve of deze bepaling niet eerder thuishoort vooraan in het koninklijk besluit.

44. Artikel 63 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement bepaalt dat niet alleen elke bestaande elektriciteitsproductie-eenheid van het type C of D, maar ook “*certaines unités de production d’électricité existante de type B ayant conclu un contrat de services auxiliaires avec le gestionnaire du réseau de transport*” regelende elektriciteitsproductie-eenheden zijn. Het is vooreerst niet duidelijk waarom de term “*certaines*” wordt toegevoegd: er valt immers niet in te zien waarom sommige elektriciteitsproductie-eenheden van het type B die een contract voor ondersteunende diensten hebben, regelend zouden moeten zijn en andere niet. Bovendien is niet duidelijk waarom sprake is van “*services auxiliaires*” in het meervoud en niet enkel van de ondersteunende dienst gekend onder de naam “*réglage de la tension et de la puissance réactive*” (cf. artikel 224, 2°).

Artikel 71

45. In artikel 71 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement wordt gewag gemaakt van “*nieuwe*” installaties zonder deze te definiëren. Het lijkt nodig dit begrip te definiëren. Wellicht kan dit gebeuren in artikel 36, §7, eerste lid, dat reeds bepaalt wanneer een installatie van een netgebruiker beschouwd wordt als “*bestaand*”. De CREG adviseert om volgende bewoordingen te overwegen voor artikel 36, §7, eerste lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement:

“Om een nieuwe van een bestaande installatie van een transmissienetgebruiker te onderscheiden voor de toepassing van deze titel gelden de criteria zoals respectievelijk vastgesteld in de artikelen 4(2) van de Europese verordening RfG, de Europese verordening DCC en de Europese verordening HVDC, onverminderd het hiernavolgende lid”.

De woorden “het hiernavolgende lid” verwijzen dan naar het huidige artikel 36, §7, zesde lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement, dat het tweede lid zou worden ingevolge de schrapping gesuggereerd in paragraaf 38 van dit advies.

46. Elders in het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement (d.w.z. in andere titels dan titel III) is er op enkele plaatsen ook sprake van “nieuwe” installaties waarbij niet ondubbelzinnig kan worden uitgemaakt wat onder “nieuwe” wordt verstaan. Bv. in artikel 322, § 1: *“Pour leurs nouvelles installations respectives visées à l’article 36 §3 b) et c), et sans préjudice du respect des exigences techniques générales exhaustives fixées dans les codes de réseaux et lignes directrices européens, le gestionnaire d’un réseau public de distribution respecte : [...]”* Duidelijkheidshalve verdient het aanbeveling telkens te verwijzen naar de definitie van “bestaand/nieuw” in artikel 36, §7 (zoals gesuggereerd, zie paragraaf 45 van dit advies). Artikel 322, §1, kan bv. luiden als volgt:

“Pour leurs installations respectives visées à l’article 36 §3 b) et c), qui sont nouvelles au sens de l’article 36, §7, 1ère alinéa, et sans préjudice du respect des exigences techniques générales exhaustives fixées dans les codes de réseaux et lignes directrices européens, le gestionnaire d’un réseau public de distribution respecte : [...]”

Het past na te gaan of er nog passages zijn in het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement die verduidelijking vergen vanuit dit oogpunt.

Artikel 72

47. Artikel 72, §1, eerste lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement lijkt op het eerste gezicht een soort van vademecum in te houden van de mogelijkheden die reeds rechtstreeks uit de Europese netcodes en richtsnoeren voortvloeien, wat de vraag doet rijzen of dit artikel wel thuishoort in een koninklijk besluit en geen (niet-toegelaten) herhaling vormt van Europese wetgeving.

Artikel 72, §1, eerste lid, 3°, vergt overigens geen *“mise en oeuvre d’une procédure spécifique”* aldus de inleidende zin van artikel 72, §1; het betreft eenvoudigweg de toepassing van Europese rechtstreeks toepasselijke wetgeving. Voorts is niet duidelijk waarom punten 1° en 2° anders worden geformuleerd: ook punt 1° kan luiden als volgt: *“lorsque la commission décide d’imposer ....”*.

Indien artikel 72, §1, eerste lid, wordt behouden, vraagt de CREG minstens de redactie ervan te heroverwegen.

In artikel 72, §1, tweede lid, kunnen de woorden *“peuvent être également applicables aux parcs non synchrones de stockage”* in elk geval best worden aangevuld (zie in vet) als volgt om aan te sluiten bij de bedoeling ervan *“peuvent être également applicables aux parcs non synchrones de stockage existants au sens de l’article 36, §7, dernier alinéa”*.

48. De twee laatste zinnen van artikel 72, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement schenden de beoordelingsbevoegdheid van de CREG op grond van de Europese netcodes aansluiting. Op grond daarvan kan de CREG beslissen tot een gedeeltelijke ontheffing (zie bv. artikel 60(1) van de Europese netcode RfG). Door hier te bepalen dat een installatie die een afwijking geniet, meteen beschouwd wordt als een bestaande installatie, beslist de Koning dat elke ontheffing volledig moet zijn. Dit is niet aanvaardbaar en moet worden geschrapt. Volgens de CREG blijft het in een dergelijk geval een nieuwe installatie, die slechts van de toepassing van een aantal specifieke bepalingen wordt ontheven.

49. Artikel 72, §§3.1. en 3.3, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement heeft betrekking op materies waarover overeenstemming nodig is tussen de betrokken partijen met toepassing van de artikelen 6(3) en 13(1)(a)ii van de Europese netcode RfG en artikel 5(3) van de Europese netcode DCC. De CREG wijst in dit verband op artikel 7(5) van de Europese netcode RfG en

artikel 6(5) van de Europese netcode DCC, die een beslissingsbevoegdheid toekennen aan de regulator binnen een termijn van zes maanden indien de betrokken partijen geen akkoord bereiken binnen een termijn van zes maanden nadat één van de partijen een eerste voorstel heeft voorgelegd aan de overige partijen.

- Artikel 7(5) van de Europese netcode RfG:

“In de gevallen waarin overeenkomstig deze verordening overeenstemming moet worden bereikt tussen de relevante systeembeheerder, de relevante TSB, de eigenaar van de elektriciteitsproductie-installatie en/of de distributiesysteembeheerder, streven deze partijen ernaar een dergelijke overeenstemming te bereiken binnen een termijn van zes maanden nadat één van de partijen een eerste voorstel heeft voorgelegd aan de overige partijen. Wanneer binnen deze termijn geen overeenstemming is bereikt, kan elke partij de relevante regulerende instantie verzoeken om binnen een tijdsbestek van zes maanden een besluit vast te stellen.”

- Artikel 6(5) van de Europese netcode DCC:

“In de gevallen waarin overeenkomstig deze verordening overeenstemming moet worden bereikt tussen de relevante systeembeheerder, de relevante TSB, de eigenaar van de verbruiksinstallatie, de eigenaar van elektriciteitsproductie-installatie, de DSB en/of de GDSB, streven deze partijen ernaar een dergelijke overeenstemming te bereiken binnen een termijn van zes maanden nadat één van de partijen een eerste voorstel heeft voorgelegd aan de overige partijen. Wanneer binnen deze termijn geen overeenstemming is bereikt, kan elke partij de relevante regulerende instantie verzoeken om binnen een tijdsbestek van zes maanden een besluit vast te stellen.”

Artikel 7.2, §3.1 en 3.3, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement interfereert met de beoordelingsbevoegdheid van de CREG zoals hierboven werd weergegeven, hetzij inhoudelijk, hetzij wat betreft timing, terwijl de Europese netcode RfG en de Europese netcode DCC hier geen bevoegdheid wegleggen voor de lidstaat. Volgens de CREG dienen deze bepalingen bijgevolg te worden geschrapt.

Artikel 90

50. De CREG vraagt zich af of de bepaling in het artikel 90, §4, laatste lid, geen overbodige herhaling is van het artikel 90, §1, laatste lid. Het scheidt verwarring om twee quasi identieke bepalingen naast elkaar te laten bestaan; hieraan moet worden verholpen.

Artikel 102

51. Artikel 102, §1, dient naar artikel 169, §2, p), te verwijzen in plaats van naar artikel 169, §2, o).

Artikel 137

52. Artikel 137, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement voorziet in het kader van de behandeling van de aanvragen voor een oriëntatiestudie een prioriteit voor elke nieuwe capaciteit die deelneemt aan een capaciteitsvergoedingsmechanisme. Uit de bepalingen *“compte tenu de la sécurité d’approvisionnement”* blijkt de motivering voor het toekennen van deze prioriteit. De CREG is evenwel van mening dat niet enkel de capaciteit die beroep doet op een capaciteitsvergoedingsmechanisme bijdraagt aan de bevoorradingszekerheid, maar dat alle nieuwe capaciteit, onafhankelijk of ze al dan niet beroep doet op een capaciteitsvergoedingsmechanisme,

bijdraagt tot de bevoorradingszekerheid. Bovendien zal nieuwe aangekondigde capaciteit een vermindering teweegbrengen bij de bepaling van het noodzakelijk volume in het capaciteitsvergoedingsmechanisme.

Het invoeren van een prioriteit bij de behandeling van de oriëntatiestudies is onbetwistbaar een bijkomend voordeel dat wordt toegekend aan de betreffende capaciteit en zal dan ook als gevolg hebben dat alle nieuwe capaciteit indirect verplicht wordt om deel te nemen aan het capaciteitsvergoedingsmechanisme. De CREG meent dat het toekennen van deze prioriteit een bijkomende verstoring van de marktwerking en een discriminatie inhoudt.

De CREG meent bijgevolg dat de prioriteitsbepalingen met betrekking tot capaciteit die beroep doet op capaciteitsvergoedingsmechanismen dienen te worden geschrapt.

53. In meerdere artikelen van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement is sprake van de voorrang voor elektriciteitsproductie-eenheden die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen en voor WKK (vb. artikelen 137, §2, 142, §1, 9°, 149, §2, 262, 334, §2). Soms is deze voorrang beperkt tot eenheden van de types A en B – terwijl alle eenheden aangesloten op het huidige transmissienet overigens van het type D zijn – (artikelen 137, §2, 142, §1, 9° en 149, §2), soms niet. In een paar artikelen wordt deze voorrang onder voorbehoud van andersluidende hogere wetgeving geformuleerd (vb. artikelen 149, §2 en 262 – de formulering is evenwel niet gelijk), soms niet (vb. artikel 334, §2).

De CREG adviseert om meer coherentie te brengen in het geheel van deze bepalingen. De voorrang voor elektriciteitsproductie-eenheden die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen en voor WKK kan inderdaad slechts worden behouden voor zover en in de mate dat de hogere wetgeving dit voorziet of toestaat.

Artikel 139

54. De woorden “à disposition” in artikel 139 zijn overbodig en dienen verwijderd te worden.

Artikel 142

55. Artikel 142, §1, herneemt de elementen waarmee rekening moet worden gehouden bij het onderzoek van een aanvraag voor een oriëntatiestudie. Onder 9° wordt ook de prioriteit vermeld die moet worden gegeven aan elke nieuwe capaciteit die deelneemt aan capaciteitsvergoedingsmechanisme. Om dezelfde redenen als uiteengezet bij de opmerking van de CREG bij artikel 137 (zie paragraaf 52), meent de CREG dat deze prioriteit moet worden geschrapt.

Artikel 149

56. Artikel 149, §2 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement kent, in het kader van de behandeling van de aanvragen voor een aansluiting, een prioriteit toe aan elke capaciteit die deelneemt aan een capaciteitsvergoedingsmechanisme. In tegenstelling tot bij de aanvragen voor een oriëntatiestudie wordt de motivering hier niet expliciet vermeld. Indirect kan door de verwijzing naar een capaciteitsmechanisme afgeleid worden dat ook hier het garanderen van de bevoorradingszekerheid de voornaamste reden is voor het toekennen van deze prioriteit. De CREG is evenwel van mening dat niet enkel de capaciteit die beroep doet op een capaciteitsvergoedingsmechanisme bijdraagt aan de bevoorradingszekerheid, maar dat alle nieuwe capaciteit, onafhankelijk of ze al dan niet beroep doet op een capaciteitsvergoedingsmechanisme, bijdraagt tot de bevoorradingszekerheid.

57. Het invoeren van een prioriteit bij de behandeling van de aansluitingsaanvragen is onbetwistbaar een bijkomend voordeel dat wordt toegekend aan de betreffende capaciteit en zal dan ook als gevolg hebben dat alle nieuwe capaciteit indirect verplicht wordt om deel te nemen aan het capaciteitsvergoedingsmechanisme. De CREG meent dat het toekennen van deze prioriteit een bijkomende verstoring van de marktwerking en een discriminatie inhoudt.

58. De CREG meent bijgevolg dat de prioriteitsbepalingen met betrekking tot capaciteit die beroep doet op capaciteitsvergoedingsmechanismen dienen te worden geschrapt.

Artikel 155

59. Het zinsdeel van artikel 155 “, *et de renoncer à tout ou partie de la capacité qui lui a été attribuée au point de raccordement,*” is in de context van de huidige tariefstructuur niet correct en wordt volgens de CREG beter verwijderd. De capaciteit van de aansluitinstallaties die ter beschikking gesteld wordt van de transmissienetgebruiker is immers niet noodzakelijkerwijs de totale capaciteit van de aansluitingsinstallaties. Het betreft hier de overblijvende capaciteit die eventueel ter beschikking kan gesteld worden aan een andere transmissienetgebruiker.

Artikel 160

60. Artikel 160, §5, laatste lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement kent de bevoegdheid toe aan de CREG om binnen een termijn van tien werkdagen het pertinent karakter van de analyse van de transmissienetbeheerder te beoordelen op vraag van de aansluitingsaanvrager. De CREG vermoedt dat het hier gaat over de analyse van de transmissienetbeheerder bedoeld in artikel 160, §5, derde lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement betreffende de gewijzigde omstandigheden van de aansluitingsaanvraag die het akkoord over de technische oplossing alsook de capaciteitsreservering ongedaan maken.

Wanneer een dergelijke analyse besluit tot een wijziging van de voorwaarden van de aansluitingsaanvraag met het verval van het akkoord over de technische oplossing en de capaciteitsreservering als gevolg, komt een gebrek aan een redelijke alternatieve technische oplossing voor de aansluiting volgens de CREG in feite neer op een weigering van toegang tot het net wegens een gebrek aan capaciteit, bedoeld in artikel 15 van de elektriciteitswet, op grond waarvan de transmissienetbeheerder onverwijld zijn gemotiveerde beslissing moet meedelen aan de CREG, zelfs zonder dat het nodig is dat de aansluitingsaanvrager de zaak bij de CREG “aanhangig maakt” (“*saisit*”) zoals thans in artikel 160, §5, laatste lid, voorzien is.

Uit de gecombineerde lezing van de artikelen 29ter, 1°, 23, §2, tweede lid, 9°, en 11, tweede lid, 7°, van de elektriciteitswet kan worden afgeleid dat de Koning in het technisch reglement kan voorzien dat de CREG een beslissing van de netbeheerder betreffende de toegang tot het transmissienet, bedoeld in artikel 15 van de elektriciteitswet, kan goedkeuren, vragen te herzien of weigeren goed te keuren.

De formulering van artikel 160, §5, laatste lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement zou beter daarop worden afgestemd.

Een korte termijn van tien werkdagen is bovendien onwerkbaar voor de CREG om een gemotiveerde beslissing voor te bereiden, rekening houdend onder meer met de procedure van raadpleging voorzien in het huishoudelijk reglement van het directiecomité van de CREG. Bovendien heeft een dergelijke aangelegenheid volgens de CREG ten andere geen dringend karakter, aangezien het gaat om een discussie die zich voordoet na de tweede verlenging van de capaciteitsreservering (van telkens 120

werkdagen). Een termijn van twee maanden, verlengbaar in geval de CREG bijkomende informatie nodig heeft, zou volgens de CREG redelijker zijn.

Indien artikel 160, §5, laatste lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement daarentegen als bedoeling zou hebben dat de CREG in deze aangelegenheid als geschillenbeslechtinginstantie optreedt op verzoek van de aansluitingsaanvrager, wordt deze bepaling best heroverwogen (en mogelijks geschrapt) in het licht van artikel 29 van de elektriciteitswet in verband met de oprichting van een Geschillenkamer binnen de CREG.

Artikel 162

61. De CREG stelt vast dat artikel 162 grondig werd herwerkt om verboden herhalingen en parafraseringen van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC alsook een beperking van de bevoegdheid van de CREG voorzien in deze Europese verordeningen te vermijden, en om daarnaast ook toe te laten dat deze materie kan evolueren inzake opgedane ervaring (door te voorzien dat bepaalde zaken moeten worden opgenomen in richtsnoeren vast te stellen door de transmissienetbeheerder en goed te keuren door de CREG).

In artikel 162, §2, ontbreekt echter vooreerst een zinsdeel. Voortgaand op de *track changes* versie van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement die ter beschikking werd gesteld door de Algemene Directie Energie, dient het woord "*respectivement*" voorafgegaan te worden door de woorden "*Le gestionnaire du réseau de transport élabore des lignes directrices pour l'application de l'article 4(1)*".

Bovendien adviseert de CREG om de goedkeuringsbevoegdheid voor de CREG van de richtsnoeren die Elia met toepassing van artikel 162, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement moet opstellen voor de toepassing van de artikelen 4(1) van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC te vervangen door een kennisgeving ter informatie aan de CREG. Een dergelijke goedkeuringsbevoegdheid dreigt immers de beoordelingsbevoegdheid van de CREG conform artikel 4(1) van deze Europese verordeningen aan banden te leggen.

Artikel 163

62. In artikel 163 is sprake van "*une modernisation substantielle de grande ampleur*". De vraag rijst wat de term "*de grande ampleur*" toevoegt aan de term "*substantielle*" wanneer het gaat over een modernisering van het tractienet spoor.

Artikel 166

63. In artikel 166, §4, is volgens de CREG ten onrechte sprake van "*le gestionnaire du réseau de transport local*". Wellicht wordt hier de transmissienetbeheerder beoogd.

Artikel 169bis

64. Het is een goede zaak dat het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement een aantal bepalingen voorziet in verband met een aansluiting met flexibele toegang.

De CREG kan zich vinden in de ontworpen tekst, met uitzondering van de volgende zin in §2: "*Au terme de ce délai, l'accès devient permanent*". De toegang geldt niet alleen voor onbepaalde duur, bij gebrek aan indienststelling van de nodige netversterkingen voorzien in het ontwikkelingsplan, maar dient te

gebeuren tegen de traditionele/normale voorwaarden, d.w.z. niet langer volgens het regime van flexibele toegang. Dit vergt een aanpassing van de tekst van artikel 169bis, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement.

In §2 dienen de woorden “23 avril 1999” bovendien te worden vervangen door “29 avril 1999”.

Artikelen 190 en 191

65. De artikelen 190 en 191 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement bevatten overgangsbepalingen in verband met de toepassing van titel III. Overgangsbepalingen horen in feite thuis op het einde van een koninklijk besluit. Zij worden best in het hoofdstuk XI.IV. “*Mesures transitoires*” toegevoegd.

66. Duidelijkheidshalve adviseert de CREG om in de artikelen 190 en 191, §1, na de term “*existante*” telkens toe te voegen “*au sens de l’article 36, §7*” waarbij artikel 36, §7, verwijst naar de artikelen 4(2), eerste lid, van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC voor alle installaties van transmissienetgebruikers andere dan parken voor niet-synchrone opslag. Deze verwijzing (wat betreft de installaties van transmissienetgebruikers andere dan de parken voor niet-synchrone opslag) naar de artikelen 4(2), eerste lid, van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC is nodig volgens de CREG, zoniet worden een aantal installaties die “niet-bestaand” oftewel “nieuw” zijn in de zin van deze netcodes door de artikelen 190 en 191, §1, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement vrijgesteld van de algemene technische eisen voor nieuwe installaties vastgesteld in het nieuw federaal technisch reglement in uitvoering van de voornoemde netcodes, zonder een afwijkingsprocedure bedoeld in deze netcodes (titel V van de Europese netcodes RfG, titel V, hoofdstuk 2, van de Europese netcode DCC en titel VII van de Europese netcode HVDC) te hebben doorlopen.

67. Verder wordt in de artikelen 190 en 191, §1, best verduidelijkt wat wordt bedoeld met “*les exigences techniques du présent arrêté*”. Dit moet volgens de CREG zijn “*les exigences techniques du présent arrêté applicables à des installations existantes au sens de l’article 36, §7*”. Het kan immers volgens de CREG niet de bedoeling zijn dat bestaande installaties die niet voldoen aan de technische vereisten van toepassing op bestaande installaties, in geval zij schade kunnen berokkenen aan het net, zelfs zonder substantiële modernisering en beslissing dienaangaande van de CREG overeenkomstig de artikelen 4(1) van de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC, moeten voldoen aan de eisen voor nieuwe installaties. Dit lijkt niet verenigbaar te zijn met de Europese netcodes RfG, DCC en HVDC. Het verdient bovendien sterk aanbeveling om duidelijkheidshalve in artikel 191, §1, bij het begin van het artikel de term “*existante*” te herhalen na de woorden “*une installation de raccordement*” zoals het geval is in artikel 190.

68. De relevantie van het onderscheid tussen de artikelen 190 en 191, §1, en derhalve tussen bestaande installaties die hetzij conform, hetzij niet-conform zijn met de op het ogenblik van aansluiting toepasselijke wetgeving is overigens niet duidelijk aangezien ze in beide gevallen moeten voldoen aan de (nog nader te preciseren – cf. paragraaf 67) eisen van het nieuwe federaal technisch reglement indien ze schade (kunnen) berokkenen.

69. Artikel 191, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement bepaalt dat, in geval een transmissienetgebruiker, bij de inwerkingtreding van het nieuw federaal technisch reglement, geen aansluitingscontract heeft gesloten dat goedgekeurd werd door de CREG met toepassing van het huidige technisch reglement, de transmissienetbeheerder een ontwerp van aansluitingscontract invult en ter beschikking stelt van de transmissienetgebruiker. Artikel 191, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement voorziet verder dat bij gebrek aan ondertekening van het ontwerp van aansluitingscontract binnen de toegemeten tijd, de aansluiting wordt beëindigd.

Deze bepaling roept een aantal vragen en opmerkingen op.

Vooreerst maakt artikel 191, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement volgens de CREG ten onrechte melding van “*un contrat de raccordement approuvé par la commission conformément à l’arrêté royal du 19 décembre 2002 [...]*”: de CREG keurt vandaag (alleen) de algemene voorwaarden van de aansluitingscontracten goed; met toepassing van artikel 3 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement zal de CREG evenmin de individuele aansluitingscontracten goedkeuren, maar wel een model van aansluitingscontract.

Wat betreft de transmissienetgebruikers die reeds over een aansluitingscontract met de transmissienetbeheerder beschikken, dienen volgens de CREG de individuele afspraken daarin (d.w.z. de zaken die partijen effectief op individuele basis kunnen afspreken) die niet strijdig zijn met de wet of de door de CREG goedgekeurde algemene voorwaarden/modelcontracten door de transmissienetbeheerder te worden gerespecteerd. Dit is ook de idee waarvan artikel 141, §1, 3°, van het huidige federaal technisch reglement uitgaat, nl. dat onderhandelingen moeten worden gestart om aansluitingscontracten overeenkomstig titel III van dit technisch reglement uit te werken. De formulering van het ontworpen artikel 191, §2, houdt geen dergelijke garanties in. Vanuit dit oogpunt is deze bepaling volgens de CREG te verre gaan.

Verder kan de vraag worden gesteld waarom het toepassingsgebied van een dergelijke bepaling beperkt blijft tot de aansluitingscontracten. Het is immers van belang dat alle nog door de CREG goed te keuren modelcontracten, voorwaarden en methodologieën, en de goedgekeurde wijzigingen daarvan, integraal toepassing kunnen vinden op de transmissienetgebruikers door de verplichting te voorzien voor de partijen om de in uitvoering zijnde overeenkomsten aan te passen aan de door de CREG met toepassing van een wet goedgekeurde modelcontracten, voorwaarden, methodologieën, criteria en overige regels.

De CREG adviseert evenwel om een wijziging van de elektriciteitswet door te voeren wat betreft de opname van bepalingen met een impact op bestaande contractuele relaties en op het lot van bestaande aansluitingen, onverminderd de bepalingen wat betreft de aanpassing van bestaande contracten die reeds vervat zijn in de Europese netcodes en richtsnoeren (zie bv. artikel 71 van de Europese netcode RfG).

« Titre IV. – Accès au réseau de transport d’un utilisateur du réseau de transport »

70. De CREG verwijst naar de opmerking gegeven in paragraaf 10 van dit advies in verband met de vraag om voor de elektriciteitssector een dropprocedure op te nemen in het nieuwe federaal technisch reglement naar analogie met de dropprocedure die bestaat in de gasector.

Rekening houdend de onderscheiden rollen in de elektriciteitssector tussen de toegangshouder en de balanceringsverantwoordelijke is het aangewezen om de eenzijdige stopzetting van de relatie tussen de toegangshouder en de transmissienetgebruiker enerzijds en de balanceringsverantwoordelijke / leverancier / transmissienetgebruiker anderzijds op verschillende plaatsen in het nieuwe federaal technisch reglement te regelen. Deze titel lijkt alvast de aangewezen plaats om bepalingen in verband met de eenzijdige stopzetting van de relatie tussen een toegangshouder en de netgebruiker op te nemen.

De eenzijdige stopzetting van de relatie balanceringsverantwoordelijke / leverancier / transmissienetgebruiker lijkt dan weer beter in de volgende titel “*Equilibre*” te worden behandeld.

Zoals reeds gezegd, is de CREG bereid haar medewerking te verlenen aan de redactie van de bepalingen voor een dergelijke procedure als de Algemene Directie Energie dit wenst.

« Titre V. Equilibre »

71. Niettegenstaande de herwerking van deze titel ten opzichte van de versie van Elia van 17 mei 2018, merkt de CREG in het algemeen op dat deze titel nog op meerdere plaatsen bepalingen bevat betreffende zaken die de CREG bevoegd is goed te keuren met toepassing van het Europese richtsnoer EBGL. Bij een aantal artikelen zal deze opmerking worden herhaald en verder toegelicht.

Het toevoegen aan de regeling in het federaal technisch reglement van de zinsnede *“sans préjudice des modalités et les conditions applicables aux responsables d'équilibrage visées à l'article 18(6) de la ligne directrice européenne EBGL”*, zoals op een aantal plaatsen gebeurt, biedt volgens de CREG geen soelaas, aangezien het Europese richtsnoer EBGL in de betrokken materies geen bevoegdheid weglegt voor de lidstaat.

Artikelen 202 en 205

72. De artikelen 202 en 205, 1°, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement doen volgens de CREG afbreuk aan de bepalingen van het Europese richtsnoer EBGL. Zo kan bv. in artikel 205, 1°, niet worden bepaald dat de BRP de regels inzake evenwicht bedoeld in artikel 202 moet naleven, aangezien de evenwichtsverplichting wordt bepaald in artikel 17 van het Europese richtsnoer EBGL en de voorwaarden voor BRP's, goed te keuren door de regulator, bedoeld in artikel 18(6) van dezelfde verordening. Artikel 17(1) van het Europese richtsnoer EBGL bepaalt dat elke BRP ernaar streeft om, in reële tijd, gebalanceerd te zijn of het elektriciteitssysteem te helpen balanceren en de gedetailleerde eisen in verband met deze verplichting worden vastgesteld in het voorstel voor de voorwaarden voor de opzet van balancering, overeenkomstig artikel 18 van het Europese richtsnoer EBGL.

Met toepassing van artikel 18(6)(a) van het Europese richtsnoer EBGL bevatten de voorwaarden voor BRP's de definitie van balanceringsverantwoordelijkheid voor elke connectie, op zodanige wijze dat hiaten of overlappings in de balanceringsverantwoordelijkheid van de verschillende marktpartijen die diensten verlenen aan die connectie worden vermeden.

Eenzelfde opmerking kan bijvoorbeeld worden geformuleerd over de toevoeging in artikel 202, §3, van de impliciete vereiste dat een BRP, in reële tijd en op elk moment, zich opnieuw in evenwicht moet kunnen stellen. Deze voorwaarde is een beperking van de rol van de BRP, conform artikel 17(1) EBGL, dat oplegt dat de gedetailleerde vereisten betreffende de voorwaarden voor BRP's om in evenwicht te zijn gespecificeerd moeten worden in de voorwaarden voor BRP's die ter goedkeuring aan de commissie worden voorgelegd. Een dergelijke vereiste moet zich dan ook in de voorwaarden voor BRP's bevinden en niet in het federaal technisch reglement.

Het Europese richtsnoer EBGL legt hier geen beslissingsbevoegdheid weg voor de lidstaat. Artikel 202 en de verwijzing naar artikel 202 in artikel 205, 1°, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement dienen derhalve volgens de CREG integraal te worden geschrapt.

73. Wat betreft artikel 202, §4, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement dat bepaalt dat de voorwaarden voor BRP's worden opgenomen in het BRP-contract in het bijzonder wenst de CREG nog op te merken dat de voorwaarden voor BRP's, bedoeld in artikel 18.6 van het Europese richtsnoer EBGL, vanzelfsprekend deel zullen uitmaken van het BRP-contract, maar er nog zal worden bekeken of de voorwaarden bedoeld in artikel 18(6) van het Europese richtsnoer EBGL niet eerder een bijlage zullen vormen bij het modelcontract voor de balanceringsverantwoordelijkheid dat de CREG moet goedkeuren met toepassing van artikel 3 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement. De goedkeuring van het modelcontract voor de balanceringsverantwoordelijkheid mag immers volgens de CREG de goedkeuring van de voorwaarden voor BRP's bedoeld in artikel 18(6) van het Europese richtsnoer EBGL (die overigens reeds ter goedkeuring werden ingediend op datum van

huidig advies) en derhalve de implementatie van deze Europese verordening niet vertragen of bemoeilijken.

Artikel 203

74. Artikel 203 verwijst naar de artikelen 55, 118 en 139 van het Europese richtsnoer SOGL voor het bewaken, handhaven en herstellen van het evenwicht tussen aanbod en vraag van actief vermogen in de belasting-frequentieregelzone, en de implementatie daarvan bedoeld in artikel 140 van het Europese richtsnoer SOGL. De CREG is van mening dat bv. de artikelen 119, 120 en 121 van het Europese richtsnoer SOGL hierbij eveneens van toepassing zijn en adviseert bijgevolg om de term “*notamment*” (in het Nederlands “onder meer”) in artikel 203, §1, toe te voegen na het woord “*Conformément*”.

Artikel 204

75. Artikel 204 van het ontwerp van nieuw technisch reglement won aan duidelijkheid gelet op de doorgevoerde wijzigingen ten opzichte van de versie van Elia van 17 mei 2018. De reden voor artikel 204 is onder meer om de CREG in een overgangsfase, d.w.z. in afwachting van de implementatie van de toekomstige beslissingen die de CREG, desgevallend samen met andere regulatoren rechtstreeks op grond van het Europese richtsnoer EBGL zal moeten nemen op Europees niveau, de bevoegdheid te geven om de nodige balanceringsregels op nationaal niveau te blijven goedkeuren. De bedoeling van artikel 204 is derhalve onder meer om een juridisch vacuüm te vermijden en de continuïteit van het regulatorisch toezicht te verzekeren in deze overgangsperiode. De woorden “*à moins que ceux-ci ne soient déjà fixés dans la législation applicable*” moeten in die zin worden begrepen. De CREG adviseert evenwel om de woorden “*à moins que ceux-ci ne soient déjà fixés dans la législation applicable*” aan te vullen met de woorden “*et/ou les documents approuvés par la commission en application de la ligne directrice européenne EBGL*”.

Artikel 206

76. Artikel 206, eerste lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement gaat ervan uit dat de verplichting tot compensatie van de actieve verliezen van het transmissienet hetzij bij de balanceringsverantwoordelijke, hetzij bij de transmissienetbeheerder berust. Indien deze verplichting op de BRP rust, dient dit overeenkomstig artikel 17(1) en artikel 18(6)(a) van het Europese richtsnoer EBGL, opgenomen te worden in de voorwaarden voor BRP's. Deze verplichting kan derhalve enkel nog op de BRP's rusten met goedkeuring van de CREG en dus niet opgelegd worden door de Koning in het federaal technisch reglement. De CREG kan zich derhalve vinden in artikel 206, eerste lid.

77. Artikel 206, tweede lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement wordt overbodig indien dit geregeld zou worden voor alle ondersteunende diensten door middel van een wijziging van artikel 12*quinquies* van de elektriciteitswet. In dit geval, wordt het tweede lid hier beter geschrapt.

Artikel 205, 2°, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement wordt best voorafgegaan door de woorden “*le cas échéant,*”, gelet op artikel 206, eerste lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement.

Artikel 207

78. De formulering van artikel 207, §1, gaat uit van de hypothese dat de balanceringsverantwoordelijken belast zijn met de compensatie van de actieve verliezen van het transmissienet. Gelet op artikel 206 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement, dient artikel 207, §1, te worden uitgebreid met een gelijkaardige bepaling betreffende de bepaling van het volume van verliezen voor het geval de compensatie gebeurt door de transmissienetbeheerder. De CREG suggereert de volgende formulering voor artikel 207, §1:

“Les volumes des pertes active en réseau de transport à compenser sont déterminés par le gestionnaire du réseau de transport sur base de critères soumis à l’approbation de la commission. Le cas échéant que les responsables d’équilibre sont chargés de la compensation des pertes active, les volumes à compenser estimés par le gestionnaire du réseau de transport sont communiqués aux utilisateurs du réseau de transport et aux responsables d’équilibre.”

Artikel 209

79. De bepalingen van artikel 209 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement of in elk geval vanaf de tweede zin van dit artikel dienen volgens de CREG te worden geschrapt aangezien de verrekeningsregels met toepassing van artikel 18(6)(k) van het Europese richtsnoer EBGL moeten worden bepaald in de voorwaarden voor BRP's, goed te keuren door de regulator met toepassing van artikel 5(4) van dezelfde verordening.

Artikel 213

80. De CREG merkt op dat de toegangshouder waarnaar gerefereerd wordt in artikel 213, §1, eerste lid, ook twee BRP's belast met de opvolging van het toegangspunt kan aanduiden, gelet op artikel 209, 3°, b) en c), nl. één voor de opvolging van injecties en één voor de opvolging van de afnames, of één voor de opvolging van de consumptie van consumptie-eenheden en één voor de opvolging van de opwekking van actief vermogen door lokale productie-eenheden.

Artikel 214

81. Artikel 214 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement reflecteert op een eenduidige manier de rol van programma-agent als degene die de fysieke programma's van elektriciteitsproductie-installaties en verbruikersinstallaties communiceert aan de netbeheerder. Deze programma's bevinden zich op niveau van de installatie. Deze bepaling is conform artikel 110(3) van het Europese richtsnoer SOGL.

Een programma-agent kan ook aangeduid worden door een marktdeelnemer – of deze kan zelf de rol van programma-agent opnemen – om de interne en externe commerciële handelsprogramma's aan de netbeheerder te communiceren. Deze programma's bevinden zich op niveau van het portfolio. Deze bepaling is conform artikel 110(4) van het Europese Richtsnoer SOGL.

Artikel 214, §3, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement is niettemin onduidelijk omdat de fysieke programma's, gedefinieerd als “nominaties” in het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement, en de commerciële programma's niet noodzakelijk door dezelfde programma-agent ingediend worden. De CREG is daarom van mening dat deze onduidelijkheid vermeden dient te worden, en dit door te refereren naar alle nominaties van de elektrische productie- en verbruiksinstallaties die zich in de perimeteer van de BRP bevinden en door te refereren naar de commerciële uitwisselingen van de marktdeelnemer voor wiens onbalans de BRP verantwoordelijk is,

en zonder te refereren naar de programma-agent die de nominaties of commerciële uitwisselingen communiceert aan de transmissienetbeheerder.

82. De CREG raadt tegelijkertijd aan gebruik te maken van de termen die in het Europese richtsnoer EBGL gedefinieerd worden onder artikel 2(15), artikel 2(16) en artikel 2(8). De CREG merkt binnen dit kader op dat de term “positie” in artikel 214, §3, reeds gedefinieerd wordt in het Europese richtsnoer EBGL en dat beide definities niet volledig met elkaar overeenkomen. De CREG is van mening dat dergelijke onduidelijkheden vermeden moeten worden.

De term “positie” wordt reeds gedefinieerd als een door de BRP opgegeven energievolume ter berekening van zijn onbalans (artikel 2(16) van het Europese richtsnoer EBGL). Artikel 17 van het Europese richtsnoer EBGL verwijst voor de berekening van de positie naar artikel 54 van het Europese richtsnoer EBGL. Artikel 54(3) van het Europese richtsnoer EBGL definieert “eindpositie” als onder andere de som van de externe en interne commerciële handelsprogramma’s. Hieruit kan afgeleid worden dat de term “positie” binnen het kader van het Europese richtsnoer EBGL overeenkomt met enkel de samentelling van de interne en externe commerciële uitwisselingen van de marktdeelnemers voor wiens onbalans de BRP verantwoordelijk is.

Artikelen 215 tot 223

83. De CREG merkt op dat enkele artikelen uit het bestaande federaal technisch reglement verwijderd werden. Ondanks het feit dat deze artikelen belangrijke principes bevatten, is de CREG van mening dat de verwijdering van deze artikelen aangewezen is gezien deze principes beschreven dienen te worden in de voorwaarden voor BRP’s conform artikel 18 van het Europese richtsnoer EBGL.

Als concreet voorbeeld dient het principe van de neerlegging van het dagelijks programma van de BRP en de vereiste dat deze reeds in evenwicht moet zijn, opgenomen te worden in de voorwaarden voor BRP’s conform artikelen 18(6)(d) en 18(7)(d) van het Europese richtsnoer EBGL. Als ander voorbeeld dient de mogelijkheid voor de transmissienetbeheerder om de programma’s van de BRP te wijzigen opgenomen te worden in de voorwaarden voor BRP’s, aangezien deze mogelijkheid een consequentie is van een niet-naleving door BRP’s van de eis om gebalanceerd te zijn conform artikelen 18(6)(i) en 17(1) van het richtsnoer EBGL.

84. De bepalingen van de artikelen 215 tot 221 in het voorstel van federaal technisch reglement bevatten volgens de CREG niettemin nog steeds voorwaarden waaraan moet worden voldaan om balanceringsverantwoordelijke te worden. Deze voorwaarden moeten deel uitmaken van de voorwaarden voor BRP’s met toepassing van artikel 18(6)(b) van het Europese richtsnoer EBGL, goed te keuren door de regulator met toepassing van artikel 5(4) van dezelfde verordening. Artikel 18(6) van het Europese richtsnoer EBGL legt hier geen bevoegdheid weg voor de lidstaat. Indien het de bedoeling zou zijn dat een overgangsregeling bestaat, voor het geval de voorwaarden voor BRP’s nog niet door de CREG zijn goedgekeurd, dienen de bepalingen duidelijk als overgangsbepalingen te worden geredigeerd.

85. De artikelen 222 en 223 bevatten bepalingen betreffende de gevolgen van de niet-naleving van onder meer het BRP-contract (met inbegrip van de voorwaarden voor BRP’s bedoeld in artikel 18(6) van het Europese richtsnoer EBGL die daarvan het belangrijke deel vormen), terwijl de gevolgen van de niet-naleving van de voorwaarden voor BRP’s bedoeld in artikel 18(6) van het Europese richtsnoer EBGL moeten worden bepaald in de door de CREG goed te keuren voorwaarden voor BRP’s met toepassing van artikel 18(6)(i) van het Europese richtsnoer EBGL. Deze artikelen moeten volgens de CREG worden geschrapt of minstens te worden herwerkt om rekening te houden met deze bevoegdheid van de CREG.

Artikel 224

86. De Europese netcode E&R vereist een goedkeuring van de voorwaarden om op te treden als aanbieder van hersteldiensten. Deze voorwaarden bepalen ten minste de beoogde geografische spreiding van energiebronnen met black startbedrijfsgeschiktheid en eilandgeschiktheid. Verder vereist de Europese netcode E&R de opname in het herstelplan van het aantal vermogensbronnen met black startgeschiktheid en eilandgeschiktheid en de toepassingstermijnen ervan. De CREG stelt voor om binnen deze vereisten van de Europese netcode E&R, een artikel in het nieuw federaal technisch reglement op te nemen dat de transmissienetbeheerder verplicht om bij de bepaling van de energiebronnen voor black startbedrijfsgeschiktheid en eilandgeschiktheid een duidelijke relatie en afweging te maken tussen beide energiebronnen bij de bepaling van de hersteldiensten. Hierbij dient tevens een verduidelijking te worden gegeven van de bepaling van de behoeften in relatie tot de samenstelling van de lijst van de significante netgebruikers met hoge prioriteit en hun beschikbaarheid over een noodstroominstallatie.

87. De CREG stelt vast dat de opsomming van de ondersteunende diensten in artikel 224 een nieuwe notie bevat, namelijk "*les services auxiliaires de reconstitution*" en laat een samentrekking vermoeden van twee begrippen "*les services auxiliaires*" en "*les services de reconstitution*". De CREG stelt voor om conform de Europese netcode E&R het begrip "*les services de reconstitution*" te gebruiken. Naast de hersteldiensten kunnen tevens de beschermingsdiensten ("*les services de défense*") worden opgenomen in de opsomming van de ondersteunende diensten.

88. De CREG stelt voor om in artikel 224, 2°, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement de volgende ondersteunende dienst toe te voegen, rekening houdend met wat in artikel 206 wordt bepaald in verband met de compensatie van de actieve verliezen van het transmissienet:

" - indien de transmissienetbeheerder belast is met de compensatie van de actieve verliezen van het transmissienet bedoeld in artikel 206, de energie verstrekt in dit kader aan de transmissienetbeheerder;"

Artikelen 225 tot 233

89. Hoofdstuk V.VI van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement bepaalt de regels betreffende de inrichting en het gebruik van de balanceringsdiensten zoals gedefinieerd in artikel 2(3) van het Europese richtsnoer EBGL, waaronder de balanceringsenergie zoals gedefinieerd in artikel 2(4) van het Europese richtsnoer EBGL en de balanceringscapaciteit zoals gedefinieerd in artikel 2(2) van dezelfde verordening (cf. artikel 225 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement).

Dergelijke regels dienen evenwel te worden vastgesteld in de voorwaarden voor BSP's bedoeld in artikel 18(4) en artikel 18(5) van het Europese richtsnoer EBGL, die moeten worden goedgekeurd door de regulator met toepassing van artikel 5(4) van dezelfde verordening.

De artikelen 225 tot 233 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement moeten vanuit dit oogpunt worden geherevalueerd en herzien. Het federaal technisch reglement kan niet tot doel hebben de rechtstreeks toepasselijke Europese verordeningen te gaan herhalen, samenvatten of toelichten, laat staan bevoegdheden uit te oefenen die door deze Europese verordeningen aan de regulator worden toebedeeld.

Artikel 229

90. In artikel 229, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement wordt bepaald dat de behoeften aan andere balanceringsdiensten dan de frequentiebegrenzingreserves door de transmissienetbeheerder bepaald worden overeenkomstig artikel 119(1)(h) en (i) van het Europese richtsnoer SOGL, en dat deze evaluatiemethode ter goedkeuring bij de CREG wordt ingediend overeenkomstig artikelen 6(3)(e) en 119(2) van het Europese richtsnoer SOGL (merk op, niet 119(3)).

Artikel 229, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement is een herhaling van wat reeds rechtstreeks voortvloeit uit het Europese richtsnoer SOGL.

Ten andere dient niet enkel deze evaluatiemethode, die deel uitmaakt van de operationele overeenkomst voor LFC-blokken bedoeld in artikel 119(1) van het Europese richtsnoer SOGL aan de CREG ter goedkeuring worden voorgelegd. Het Europese richtsnoer SOGL specificeert in artikel 6(3)(e) dat de elementen vermeld in artikel 119(1)(c), (h), (q) en (r) aan de bevoegde reguleringsinstantie ter goedkeuring dienen te worden voorgelegd.

De CREG is vragende partij om ook de volgende methodologieën en voorwaarden bedoeld in artikel 119(1) van het Europese richtsnoer te kunnen goedkeuren:

- g) operationele procedures in geval van uitgeputte FRR overeenkomstig artikel 152(8);
- k) de escalatieprocedure als omschreven in artikel 157(4);
- l) de eisen voor FRR-beschikbaarheid, de vereisten inzake de regelkwaliteit als omschreven in artikel 158(2).

De CREG acht de goedkeuringsbevoegdheid voor de methodologieën bedoeld in artikel 119(1)(g) en (k) van het Europese richtsnoer SOGL noodzakelijk om te kunnen toezien op de efficiëntie van de voorgestelde maatregelen en de coherentie ervan met de methodologieën ontwikkeld in overeenstemming met de Europese netcode E&R.

De goedkeuringsbevoegdheid betreffende de eisen bedoeld in artikel 119(1)(l) van het Europese richtsnoer SOGL acht de CREG noodzakelijk om toe te zien op de redelijkheid van deze eisen. Deze bepalen immers de minimale eisen waaraan marktdeelnemers dienen te voldoen om balanceringsdiensten aan te bieden. De CREG wil erop toezien dat deze minimale eisen geen onnodige beperking vormen voor de specificaties en modaliteiten uitgewerkt in de voorwaarden voor BRP's en ontwikkeld in overeenstemming met artikel 18(6) van het Europese richtsnoer EBGL.

Weliswaar acht de CREG het vanuit *governance*-oogpunt correcter om de bevoegdheden voor de CREG te definiëren in de elektriciteitswet, eerder dan in een koninklijk besluit.

91. De CREG merkt bovendien dat het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement de inhoud van bepaalde documenten, bedoeld in de Europese richtsnoeren EBGL en SOGL, herdefinieert. Zo bijvoorbeeld bepaalt artikel 229, §3, tweede streepje, dat de methodologie voor de aanschaf van balanceringscapaciteit deel moet uitmaken van de operationele overeenkomst van het LFC-blok (de LFC BOA, met name het voorstel bedoeld in §2), terwijl de regels voor de aanschaf van balanceringscapaciteit met toepassing van artikel 32(2) van het Europese richtsnoer EBGL deel moet uitmaken van de voorwaarden voor BSP's bedoeld in artikel 18(5)(b) van het Europese richtsnoer EBGL. De methodologie en het resultaat daarvan, bedoeld in artikel 229, §3, eerste en derde streepjes, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement maken evenmin deel uit van de LFC BOA bedoeld in artikel 119 van het Europese richtsnoer SOGL. De CREG is voorstander van de indiening daarvan ter goedkeuring in een afzonderlijk document, parallel met de indiening van de LFC BOA. Voor dit laatste adviseert de CREG om een bepaling in volgende zin op te nemen in het ontwerp van federaal technisch reglement:

“Le gestionnaire du réseau de transport soumet à la commission pour approbation en même temps que la proposition visée à l’article 6.3.e) de la ligne directrice européenne SOGL :

- la méthodologie pour déterminer, pour chacun des services d’équilibrage, la capacité d’équilibrage à réserver auprès des fournisseurs de services d’équilibrage au sein de la zone de programmation selon une analyse de la fourniture optimale telle que décrite à l’article 32, §1, de la ligne directrice européenne EBGL, ainsi que le résultat de cette méthodologie”.

« Titre VI. – Conduite du réseau de transport »

Artikelen 234 tot 238 “Chapitre VI.I. – Services auxiliaires autres que les services d’équilibrage”

92. In artikel 235, §1, moet de referentie naar het modelcontract worden aangepast ingevolge de opmerking die de CREG heeft gemaakt bij artikel 3 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement (zie paragraaf 25 van dit advies op het einde). De formulering *“le contrat type de fourniture de services auxiliaires autres que les services d’équilibrage”* zou bijgevolg moeten vervangen worden door *“le(s) contrat(s) type(s) visé(s) à l’article 3, §1, e)”*. Artikel 235, §4 en §6, zouden eveneens moeten worden aangepast.

93. In artikel 235, §2 is de verwijzing naar artikel 22(1)c) van het Europese richtsnoer SOGL onvoldoende. Er moet een verwijzing worden toegevoegd naar artikel 29(6) dat bepaalt dat de transmissienetbeheerder de reactieve regelvermogens mag gebruiken die in zijn regelzone beschikbaar zijn.

94. Artikel 236 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement bevat slechts één paragraaf, zodat de vermelding “§1” moet worden weggelaten.

Artikelen 252 tot 262 “Chapitre VI.III. – Conduite du réseau”

95. De CREG noteert dat de federale minister bevoegd voor energie, conform de mogelijkheid die artikel 4(3) van de Europese netcode E&R biedt aan de lidstaat, de goedkeuringsbevoegdheden opgenomen in artikel 4(2) punten (a) tot (d) en (g) als haar verantwoordelijkheid beschouwt (artikel 257 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement).

De CREG is echter van mening dat de goedkeuringsbevoegdheid opgenomen in artikel 4(2) punten (a) en (b) beter kan worden gerekend tot haar bevoegdheden.

Zoals voor alle ondersteunende diensten, is het door Elia contracteren van beschermings- en hersteldiensten in de markt, een activiteit die valt onder de controle van de efficiënte marktwerking. Overeenkomstig de elektriciteitswet is de commissie onder meer belast om bij te dragen tot de verzekering van de ontwikkeling van veilige, betrouwbare en efficiënte netten en van een efficiënte werking van de markt. Bijgevolg is het aangewezen dat de commissie belast wordt met de goedkeuring van de modaliteiten en voorwaarden voor het contracteren van alle ondersteunende diensten. Hiermee wordt dan tegemoet gekomen aan de coherentie van controle en verantwoordelijkheden.

96. Verder wordt ervoor geopteerd om zowel het systeembeschermingsplan als het herstelplan te onderwerpen aan een goedkeuring door de federale minister bevoegd voor energie na advies van de CREG (artikelen 259 en 260 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement).

De CREG is van mening dat via dit voorstel een adequate invulling wordt gegeven aan de Europese netcode E&R.

97. De artikelen 257 en 261 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement hebben volgens de CREG dezelfde inhoud; één van beide artikelen wordt best geschrapt.

« Titre VIII. – Modalités spécifiques entre le gestionnaire du réseau de transport et les gestionnaires de réseau public de distribution ou les gestionnaires de réseau de transport local de la zone de réglage »

Titel

98. In de benaming van titel VIII dienen de woorden “*ou les gestionnaires de réseau de transport local de la zone de réglage*” volgens de CREG te worden geschrapt gelet op de definitie van het begrip “*réseau public de distribution*” en de vaststelling dat in de bepalingen van titel VIII louter sprake is van de publieke distributienetbeheerders. De CREG stelt ook vast dat de begrippen “*gestionnaires de réseau public de distribution*”, “*gestionnaires du réseau public de distribution*” en “*gestionnaires d’un réseau public de distribution*” door elkaar worden gebruikt en adviseert om een eenvormige terminologie te hanteren in titel VIII met respect voor de gedefinieerde begrippen.

Artikel 312

99. Het laatste bolletje in de opsomming, met name:

- “*Les dispositions des autres Titres que le Titre III quand celles-ci sont applicables aux gestionnaires du réseau public de distribution en leur qualité de gestionnaire de réseau*”.

lijkt niet op zijn plaats te staan en dient volgens de CREG een nieuw gedachtestreepje te vormen.

Het gedachtestreepje waaronder het thans staat, heeft immers betrekking op bepalingen waarvoor de publieke distributienetbeheerders gelijk gesteld worden met (transmissie)netgebruikers: “*les dispositions suivantes pour lesquelles les gestionnaires du réseau public de distribution sont assimilés à des utilisateurs du réseau de transport ou à des utilisateurs de réseau, sans préjudice de la législation leur étant applicable en raison de l’utilisation du réseau de transport*”, terwijl het hier gaat over publieke distributienetbeheerders “*en leur qualité de gestionnaire de réseau*”.

Artikel 314

100. De CREG stelt vast dat in artikel 314, §1, sprake is van “*une convention de collaboration standard*” terwijl in artikel 3 sprake is van “*contrats types*”. Aangezien het gebruik van een eenvormige terminologie in wetteksten wordt aanbevolen, adviseert de CREG om de terminologie zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Hetzelfde geldt wat betreft de andere artikelen van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement waarin deze termen voorkomen.

Artikel 318

101. De CREG adviseert om de goedkeuringsbevoegdheid voor de CREG van de richtsnoeren die Elia met toepassing van artikel 318 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement moet opstellen voor de toepassing van artikel 4(1) van de Europese netcode DCC te vervangen door een kennisgeving ter informatie aan de CREG. Een dergelijke goedkeuringsbevoegdheid dreigt immers de beoordelingsbevoegdheid van de CREG conform artikel 4(1) van de Europese netcode DCC aan banden te leggen.

« Titre IX. – Règles applicables aux gestionnaires des réseaux fermés industriels et des réseaux fermés de distribution, raccordés au réseau de transport et à leurs relations avec le gestionnaire du réseau de transport »

102. Op bepaalde plaatsen in dit hoofdstuk is sprake van “*les gestionnaires de CDS*” / “*les gestionnaires d’un CDS*” enerzijds en van “*gestionnaires des réseaux fermés industriels et des réseaux fermés de distribution*” / “*le gestionnaires du réseau fermé industriel et le gestionnaire du réseau fermé de distribution*” anderzijds (bv. Titel en artikelen 338 en 339). Op een plaats is sprake van “*le gestionnaire du réseau fermé industriel et le gestionnaire du CDS*” (artikel 339, §3). De CREG adviseert om zoveel als mogelijk te zorgen voor terminologische eenvormigheid en om titel IX vanuit dit oogpunt te herzien.

103. Hoofdstuk IX.III. (met artikel 350 als enig artikel) van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement betreft de gegevensuitwisselingen tussen de transmissienetbeheerder en de CDS-beheerders (en zelfs de elektriciteitsproductie-eenheden binnen een CDS).

Artikel 350, eerste lid, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement bevat ten dele herhalingen, parafraseringen van en zelfs tegenstrijdigheden met bepalingen van het Europese richtsnoer SOGL (eerste en tweede zin), en ten dele een eigen interpretatie van Elia hoe artikel 51 van dezelfde verordening door haar kan worden toegepast (derde zin), terwijl artikel 40.5 van het Europese richtsnoer SOGL de procedure bepaalt om de toepasselijkheid en de reikwijdte van de gegevensuitwisseling, gebaseerd op onder meer de bepalingen bedoeld in artikel 51, vast te stellen. Deze procedure veronderstelt de coördinatie met DSOs en SGUs over de toepasselijkheid en de reikwijdte van de gegevensuitwisseling en de goedkeuring door de regulator (artikel 6(1) en 6(4) van het Europese richtsnoer SOGL).

Ook artikel 350, tweede lid, eerste zin, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement parafraseert als het ware artikel 51 van het Europese richtsnoer SOGL, waarbij opnieuw voorbijgegaan wordt aan artikel 40(5) van dezelfde verordening. De toegevoegde waarde van de tweede zin ontgaat de CREG aangezien het artikel waarnaar het verwijst (artikel 339, §3, 3°) niet met zekerheid het sluiten van een overeenkomst voorziet (“*le cas échéant matérialisé au moyen d’une convention*”).

De CREG adviseert derhalve om artikel 350 te schrappen.

« Titre XI. – Dispositions finales »

Artikel 368

104. De bepaling van artikel 404 van het huidige federaal technisch reglement wordt hier behouden, weliswaar met schrapping van de concrete artikelen die strafbaar worden gesteld. In plaats daarvan wordt in artikel 368 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement het niet naleven van de bepalingen met betrekking tot de mededeling van informatie aan de transmissienetbeheerder vervat in het technisch reglement strafbaar gesteld. De vraag rijst of nagegaan werd of het gebrek aan precieze aanduiding van de artikelen waarvan de niet-naleving strafbaar wordt gesteld aanleiding kan geven tot latere betwisting. Indien niet, adviseert de CREG dit alsnog te doen met het oog op rechtszekerheid voor de marktpartijen.

Artikelen 369 - 370

105. Deze artikelen van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement houden verband met de Users’ Group die Elia heeft opgericht en al jarenlang actief is. Deze artikelen ondergingen een aantal wijzigingen ten opzichte van de artikelen 405 en 406 van het huidige federaal technisch reglement.

Artikel 370, §2, van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement bepaalt dat de minister een vertegenwoordiger van de Algemene Directie Energie aanduidt om deel te nemen aan de werkgroepen van dit permanent platform voor dialoog met de verschillende categorieën netgebruikers en de marktactoren actief op de Belgische markt of hun vertegenwoordigers. De CREG adviseert om daaraan volledigheidshalve toe te voegen dat de CREG als waarnemer wordt uitgenodigd naar deze werkgroepen: *“De commissie wordt door de transmissienetbeheerder uitgenodigd als waarnemer naar de vergaderingen van deze werkgroepen.”*.

Artikel 371

106. In artikel 371 dient de datum “28 december 2002” te worden vervangen door “19 december 2002”. Dit betreft duidelijk een louter redactionele vergissing.

Artikel 372

107. Artikel 372 van het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement voorziet dat het besluit in werking treedt op de dag van bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad. De CREG ziet geen specifieke reden voor een afwijking van de normale inwerkingtreding van koninklijke besluiten (d.w.z. de tiende dag na bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad), te meer daar het hier toch om een omvangrijke nieuwe reglementering gaat. Bovendien kan de vraag worden gesteld of de algemene eisen voor aansluiting bedoeld in artikel 7(1) van de Europese netcodes RfG, artikel 6(1) van de Europese netcode DCC en artikel 5(1) van de Europese netcode HVDC en opgenomen in het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement niet van toepassing moeten worden drie jaar na de respectieve publicatie van deze verordeningen om aan te sluiten op de datum waarop de aansluitingseisen vervat in deze verordeningen zelf van toepassing worden (zie bv. artikel 72, tweede lid, van het Europese richtsnoer RfG).

Artikelen 373 en 374

108. De artikelen 373 en 374 bevatten overgangsbepalingen om met name de overgang tussen het huidige federaal technisch reglement en het nieuwe federaal technisch reglement wat betreft de documenten die in uitvoering van het eerstgenoemde reglement werden opgesteld en desgevallend door de CREG goedgekeurd, te regelen vanuit het oogpunt van de rechtszekerheid.

Wat betreft artikel 373 wenst de CREG op te merken dat zij ook andere documenten goedkeurde met toepassing van het huidige federaal technisch reglement dan de algemene voorwaarden van de toegangscontracten, de aansluitingscontracten en de contracten van toegangsverantwoordelijke, zoals bv. de regels voor het begroten en aankopen van de reserves en de werkingsregels van de markt voor de compensatie van de kwartieronevenwichten. Het past om deze overgangsbepaling, vanuit het oogpunt van de rechtszekerheid, uit te breiden tot alle documenten die de CREG goedkeurde met toepassing van het huidige federaal technisch reglement vóór de inwerkingtreding van het nieuwe federaal technisch reglement, en te voorzien dat deze van toepassing blijven tot de datum van inwerkingtreding van de door de CREG met toepassing van het nieuwe federaal technisch reglement en/of de Europese netcodes en richtsnoeren goedgekeurde documenten, met betrekking tot de daarin behandelde onderwerpen.

4. BESLUIT

109. Het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement dat het voorwerp vormt van huidig advies, bevat substantiële verbeteringen ten opzichte van de versie ingediend door Elia op 17 mei 2018, zonder daarmee afbreuk te willen doen aan het belangrijke werk dat door Elia werd verricht met het oog op de versie van 17 mei 2018. Bij de verdere totstandkoming van het nieuwe federaal technisch reglement adviseert de CREG om rekening te houden met haar opmerkingen vervat in deel 3 van dit advies.

110. Aangezien het ontwerp van nieuw federaal technisch reglement zal resulteren in een vrij lange en complexe reglementaire tekst, adviseert de CREG om na verloop van één jaar na de inwerkingtreding van het nieuw federaal technisch reglement de bepalingen te herevalueren in dialoog met de stakeholders en deze waar nodig te herzien.

****

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Andreas TIREZ
Directeur

Koen LOCQUET
Wvd. voorzitter van het directiecomité

BIJLAGE

« Projet d'arrêté royal établissant un règlement technique pour la gestion du réseau de transport et l'accès à celui-ci, et remplaçant l'arrêté royal du 19 décembre 2002 établissant un règlement technique pour la gestion du réseau de transport de l'électricité et l'accès à celui-ci »